

VilaWeb { Paper }

EDICIÓ CAP DE SETMANA
DISSABTE 7 - DIUMENGE 8
MARÇ 2020

LLIBERTAT
16
PRESOS
POLÍTIQS

8 DE MARÇ
VAGA FEMINISTA

SENSE ELLES RES NO ÉS CREÏBLE

MERCÈ IBARZ

‘En el laberint’, instal·lació d’Àngels Ribé, 1969-2019.

MERCÈ IBARZ

**Programar, editar,
publicar, convocar, posar
exemples: t’hi jugues la
credibilitat si no hi ha
dones**

El 8-M s’ha convertit, per al món encara ingrat de les dones i les seves cultures en transformació constant, en una data semblant a la del 23 d’abril per al llibre: tot s’hi concentra, en uns dies previs, fins i tot setmanes, per fer més evident què cal, què és urgent de canviar. L’esclat internacional del #MeToo ha fet saltar espurnes i ha encès unes quantes fogueres en indústries cinematogràfiques tan potents com la nord-americana. També en els premis francesos del ram, els César, una notícia que ha passat un pèl desapercebuda aquí però que a la capital d’allà ha tingut aquests dies en l’escriptora Virginie Despentes, la de la *Teoria King-Kong* (L’Altra Editorial, traducció de Marina Espasa), la veu més incisiva d’un procés que ha posat contra les cordes l’acadèmia francesa, que no tornarà a ser la mateixa. ‘Ara ens aixequem i ens n’anem’, ha titulat Despentes l’article a *Libération* que corre com un llamp.

Són fogueres feministes contemporànies d’unes bruixes posades al dia que no estan més disposades a deixar-se cremar per la misogínia ancestral i la seva aplicació secular ara més i més refistolada gràcies a les tecnologies del moment. Bruixes que ja no s’ho diuen pas, no fos cas que algú les confongués amb les *hippies* de fa mig segle, quina barbaritat. Ara va millor un *hashtag*, una consigna, una agrupació col·lectiva protectora.

No passa debades, el temps, les paraules ho noten. Vull dir que la foguerada internacional de les dones de l’espectacle no és un

Programar, editar, publicar, convocar, reunir, organitzar una taula rodona, posar exemples en una classe... Si no hi ha dones, res d'això no és creïble

Tantes altres violències ens assetgen i esperen el torn, els seus 8-M: els humans que migren, el mal que fem als animals, a la terra, al món vegetal

espectacle i prou. Té la virtut d'obrir més el camí, el #MeToo. En una direcció imparable, que és la que importa ressaltar i dir tantes vegades com convingui: la credibilitat. Simplement, ha deixat de ser creïble que en tants aspectes de la vida comuna les estructures col·lectives no comptin ni incloguin dones. Així de senzill. És el públic qui ho espera i, doncs, ho demana.

Programar, editar, publicar, convocar, reunir, organitzar una taula rodona, posar exemples en una classe... Si no hi ha dones, res d'això no és creïble.

Les màscares dels temples que s'hi oposen en diuen quotes o 'políticament correcte', d'aquesta marca de credibilitat. Són les hipocresies convençudes dels seus drets. No s'ho poden evitar ni ho volen: els hi va molt. Ho sento dir i ho lleigeixo, sempre, a qui no vol deixar de pixar territori. Ho acostumen a fer ridiculitzant excessos de les noves bruixes i l'aplicació de criteris de gènere en les polítiques institucionals, un exercici crític lloable, però no els llegiràs ni els sentiràs gaire celebrant els repetits i meravellosos esforços de tantes dones, de totes les classes socials (ai, dispenseu, màscares dels temples, per escriure *classes socials*), per estripar les costures que les encerclen i que, joves com són, sovint decideixen tirar pel dret i rebentar la llengua si convé: les paraules per dir-ho, que deia la poeta... Màscares dels temples, aneu a pastar fang.

Sí, mira, ves: més i més persones volen seguir el rumb del present perquè en formen part de manera conscient, no volen ser tractades com a nècies perquè no ho són i no et creuen si tu no creus en les dones, no s'empassen res si no n'hi ha, no les veuen, no les senten, no les llegeixen. Si són dones, amb més raó; si no ho són, igual. Haurem de demanar, també en aquesta qüestió, un referèndum perquè ens comptin i ho puguem assolir de ple dret?

Quina ànsia de futur. Quina futuràlgia, nostàlgia de futurs millors. D'això va el 8-M, també el 8-M. Quines seran les històries quan tot això passi de llarg. Ara mateix, els guionistes de films i sèries tindrien un problema gros, si no existís més la violència de gènere. I el tindrien els artistes plàstics, les artistes que poc o molt (ara, molt) hi breguen des dels temps com a mínim d'Artemisia Gentileschi, la pintora violada que es va venjar a través dels quadres i va viure entre el 1593 i el 1653. Pintar el que no s'esperava d'ella, per dona –escenes històriques i religioses–, li va costar ser gairebé cosida a ganivetades per crítics i historiadors. Vivim en aquest laberint, se'm va acudir un dia davant del laberint groc de la inestroncable Àngels Ribé, el de la foto que teniu amunt.

Tantes altres violències ens assetgen i esperen el torn, els seus 8-M: els humans que migren, el mal que fem als animals, a la terra, al món vegetal. Per poder un dia celebrar el món que pot ser. 📺

EM VAN VIOLAR, TENIA CATORZE ANYS

PATRÍCIA

«Les dones no hem de ser valentes, mereixem ser lliures»

Em dic Patrícia, ara mateix tinc dinou anys i em sento molt decebuda amb la societat.

Suposo que a tothom li passa en algun moment de la seva vida. Estic decebuda amb el sexe masculí, amb allò que significa ser dona i les mil i una merdes que s'han d'aguantar i reprimir dins d'una mateixa.

M'agradaria explicar la meua història amb pèls i senyals.

Quan tenia catorze anys havia quedat amb dues amigues per passar la nit a casa d'una d'elles. Vivia en un barri molt segur, però desert quan es pon el sol i encara més si és el cap de setmana. Vaig sortir dels Ferrocarrils amb moltes ganes d'arribar-hi, venia de casa els meus avis. Mentre caminava vaig notar que algú em seguia, però no hi vaig donar importància fins al cap de cinc minuts. Vaig accelerar el pas fins que aquest algú em va agafar molt fort del braç i em va empènyer contra la paret d'un carrer sense sortida. Era fosc... Jo em vaig tapar la cara amb els meus cabells, instintivament, no en volia saber res. Així i tot, la meua mà va intentar pegar-li i ell em va mossegar molt fort. No sentia res, tremolava. Em va abaixar els pantalons i em va tocar, ell també es tocava. Em va fer posar la meua mà sobre el seu penis fastigós i jo, que quasi no tenia ni idea de sexe, vaig fer el que vaig poder. Després em va agafar els cabells i va dir que la hi llepés. Jo l'únic que

Vull estimar, tenir sexe, gaudir-ne, no sentir-me bruta quan en tinc. Vull un canvi i el vull ara

Aquest fet m'ha marcat per sempre, ho sé

vaig fer va ser mossegar-la-hi (no ho he dit mai a ningú... em feia massa fàstic). Finalment, me la va intentar ficar. Em feia molt mal, quasi no entrava, però amb la força tot es pot fer.

Gràcies al meu àngel de la guarda va sonar una sirena de policia al carrer del costat i se'n va anar corrents. Jo no em podia moure. Plorava, sense poder respirar. Vaig anar corrent fins a casa de la meva amiga i vaig picar al timbre.

Mentre pujava amb l'ascensor, em vaig convèncer a mi mateixa que si no havia passat no era real. Només vaig explicar que havien intentat violar-me.

Fins a disset anys vaig estar molt bé, sense cap problema amb allò que m'havia passat. Per mi, no existia.

Fins que vaig tenir les primeres relacions sexuals. Em posava a plorar sense parar, em venien atacs d'angoixa. Tenia por del sexe. Al cap d'uns quants mesos ho vaig explicar a la meva mare i a amics i amigues. Em va costar i em vaig fer mal en explicar-ho, però ara sé que vaig fer ben fet.

M'encantaria canviar el món, m'encantaria demanar que no hi hagués maldat. Vull creure que tot això canviaria, que les dones d'arreu se sentiran segures anant soles pel carrer, que seran lliures. Vull no haver de dir a la meva amiga que m'avisi quan arribi a casa. Vull no tenir por d'explicar què em va passar. Vull denunciar-ho. Vull estimar, tenir sexe, gaudir-ne, no sentir-me bruta quan en tinc. Vull un canvi i el vull ara.

Aquest fet m'ha marcat per sempre, ho sé.

Quan he començat la carta em sentia valenta, una noia forta per a superar-ho, però m'he adonat que no vull haver-me de sentir així. Les dones no hem de ser valentes, mereixem ser lliures.

Dono les gràcies de tot cor a la gent amb qui ho he compartit i que m'ha escoltat i m'ha donat suport, i sobretot a la meva mare i a la meva àvia. 📺

QUAN NO TROBEN EL DIAGNÒSTIC, ET DIUEN QUE SÓN NERVIS...

DOLORS BORAU

«M'agradaria molt no haver de pensar que les dones, quan van a visitar-se per un metge o una metgessa, se les tracta d'una manera diferent perquè són dones que es queixen com fan les dones»

Fa molt de temps que vull parlar de la relació entre els metges i els pacients. Fa molt de temps que vull trobar la manera d'explicar la gran comunicació que hi ha entre aquests dos interlocutors. Com que allò que passa entre un costat i un altre de la taula d'un despatx mèdic m'interessa molt, no he volgut caure en el parany d'aturar-me en casos particulars i perdre la perspectiva. Però ara ja ho tinc clar: tot són casos particulars perquè cada pacient és un i és aquell. I crec que el problema és que, per als metges i les metgesses, cada pacient és un més. No dic que hi hagi mala fe, ni desinterès, és que és així com funciona el sistema.

Com qualsevol altre mortal, sóc pacient de malalties més o menys greus que necessiten diagnòstic i tractament i, per tant, he de relacionar-me amb els professionals de la medicina. A més, tinc una malaltia crònica. I això fa que sigui un pacient forçós la resta de la meua vida, perquè no es curarà mai, la malaltia, per això és crònica. I per això no he volgut posar mai com a exemple la meua llarga experiència com a malalt, com a pacient i usuari dels serveis mèdics. Però ara ho veig diferent: si he de parlar d'un tema tan important i tan punxegut, ho faré donant la cara i parlant des de l'experiència, sense divagar ni amagar-me darrere generalitzacions. Ara ho veig clar perquè he llegit un fil a Twitter (que sovint és un aparador d'experiències pròpies) que m'ha fet pensar molt. La Nú (@slrun93) ha aprofitat que s'ha fet 'La Marató', que destinarà els diners que reculli a investigar les malalties minoritàries, per explicar que ella en pateix una: la hiperlaxitud articular, que es deu a una alteració genètica del col·lagen. Fa tretze anys que freqüenta els despatxos de diversos especialistes. D'una banda, pateix uns símptomes molt clars i evidents: vessaments articulars als genolls i mal d'esquena, però també pateix (ai las!) ansietat. I això ho complica tot. Perquè acaben fent que l'ansietat, medicament, ho expliqui tot: 'Si estàs malalta és perquè ets com ets i et prens les coses com te les prens, perquè, si no estiguessis angoixada, no et passaria res.'

Quan s'hi afegeixen nous símptomes, com ara mal de panxa i descomposició, també li diuen que són nervis.

Finalment, troba una metgessa que ho relaciona tot: el mal d'esquena, el mal de genolls i la descomposició. I això fa possible albirar un diagnòstic, el de la hiperlaxitud articular, que, ves per on, inclou en la simptomatologia l'ansietat, perquè l'alteració genètica del col·lagen fa que certes glàndules cerebrals no funcionin com han de funcionar. No n'era ella, la culpable dels seus mals, no era ella qui se'ls creava. Tretze anys d'incomprensió i culpabilitat, i no eren nervis.

La meva mare, quan érem petits, no va poder caminar mai bé, ni córrer, saltar ni jugar amb nosaltres. Les cames no li responien. Llavors, l'explicació va ser que era artrosi i mala circulació. La van operar de les varices, li van posar dues pròtesis de genoll i tot va continuar igual. La incapacitat i

la fatiga van anar creixent, llavors l'explicació ja era més psicològica. Va morir sense que ningú compregués mai com li costava llevar-se cada dia. I no era mandra. Segurament, tenia la mateixa malaltia neurològica degenerativa que tinc jo ara.

Com que no hi és, no ho podrem comprovar mai, però reconec en els meus símptomes totes les seves mancances. M'he preguntat moltes vegades com pot ser que, si les

intervencions dels genolls no van resoldre les dificultats de la marxa, ningú no es qüestionés res. Eren nervis? La tristesa i la depressió apareixen en les malalties neurològiques degeneratives a causa del mal funcionament neuronal. Sí, sovint són nervis, el mal funcionament dels nervis.

En el meu cas, vaig tenir el primer brot l'any 2004 però feia sis anys que tenia dificultats per a córrer i caminar. Una filla meva de tretze anys va morir quan feia quatre mesos que havia tingut aquest primer brot. Va morir d'una malaltia neurològica degenerativa que no es va arribar a diagnosticar mai. Continuem sense saber quina era. Jo tampoc no tinc diagnòstic, s'assembla molt a una esclerosi múltiple, però no ho és. Diuen que és una d'aquestes malalties estranyes que són dins de l'espectre NMO (neuromielitis òptica), però tampoc en compleixo tots els requisits. Com que em vaig passar tretze anys cuidant una filla que emmalaltia progressivament i, certament, estava esgotada, cada cop que anava al metge em deien que era tot psicològic. Quan la meva filla va morir i ja no anava tan esgotada, llavors em van dir que era un trastorn mental que jo em causava perquè volia

«M'agradaria molt no haver de pensar que les dones, quan van a visitar-se per un metge o una metgessa, se les tracta d'una manera diferent perquè són dones que es queixen com fan les dones». EP

La súper especialització fragmenta el pacient. Es tracten òrgans, extremitats, teixits i tot d'un en un sense tenir-ne una visió global. Així no es poden establir mai relacions entre símptomes

Durant molts anys, quan la malaltia em destruïa, em preguntava per què no m'ajudaven i no trobava cap resposta

que estiguessin per mi. Que tenia una depressió perquè s'havia mort 'la nena', com deien ells. El 2016, després d'empitjorar molt, vaig aconseguir que reconeguessin que la meva malaltia no era mental sinó neurològica i em van donar un tractament.

Sé que tot això que explico no és pas una història gaire engrescadora, però ara sumaré les tres experiències exposades: la de la Nú, la de la meva mare i la meva, i veureu on vull anar a parar.

1. Si la Nú hagués estat un xicot amb mal de genolls i mal d'esquena, li haurien dit que tot eren nervis?
2. Si la meva mare, en lloc de ser la mestressa de la casa, hagués estat l'home de la casa que portava el sou i al final no hagués pogut anar a treballar, li haurien dit els metges que tot eren nervis?
3. Si el meu marit hagués dit que no podia caminar, li haurien dit a ell, que era el pare de la criatura, que tot era un trastorn mental perquè se li havia mort 'la nena'?
4. I si tot són nervis, ansietat i depressió, per què no van derivar ningú a un especialista? Per què no van proposar una visita a un psicòleg o un psiquiatre? Per què?

La súper especialització fragmenta el pacient. Es tracten òrgans, extremitats, teixits i tot d'un en un sense tenir-ne una visió global. Així no es poden establir mai relacions entre símptomes. Hi ha poc temps per a parlar a les consultes i, a més, els malalts es queixen. Em sorprèn que això encara molesti tant. Estar malalt i trobar-se malament sempre causa molta fragilitat i, si els malalts no es poden queixar quan van al metge, llavors tant se val tot. Hi ha un sistema sanitari que alimenta aquesta manera de fer: si no hi ha una explicació clara d'allò que passa, tot és psicològic. Potser no hi ha mala fe dels professionals, però han de saber que això culpabilitza molt el malalt i el desacredita. Els familiars i tot l'entorn deixen d'escoltar-lo perquè, de fet, li diuen que no ho està, de malalt. M'agradaria molt no haver de pensar que les dones, quan van a visitar-se per un metge o una metgessa, se les tracta d'una manera diferent perquè són dones que es queixen com fan les dones.

Si he decidit d'explicar casos concrets és perquè vull ser clara i no vull teoritzar: la Nú s'ha sentit tan maltractada com me n'he sentit jo. Durant molts anys, quan la malaltia em destruïa, em preguntava per què no m'ajudaven i no trobava cap resposta. Vaig decidir no embogir, vaig decidir resistir i un dia, finalment, vaig comportar-me amb l'autoritat i l'agressivitat que es pressuposa i s'espera d'un home. Tot va canviar i ara em respecten. Mai més no m'han dit res dels nervis ni m'han tornat a insinuar que fos 'una cosa mental o psicològica' (tot utilitzant la seva terminologia mèdica).

La solitud i la incomprensió que ha patit la Nú, la que va patir la meva mare i la que jo he viscut sí que acaba destrossant els nervis. ■■

MARIA ÀNGELS CABRÉ

‘El gran perill de la quarta onada feminista és la banalització’

Entrevista a l'escriptora i directora de l'Observatori Cultural de Gènere, que ha publicat 'El llarg viatge de les dones. Feminisme a Catalunya'

ALBERT SALAMÉ

CLARA ARDÉVOL MALLOL

Maria Àngels Cabré (Barcelona, 1968) és la directora de l'Observatori Cultural de Gènere, a més d'assagista especialitzada en cultura i feminisme i autora de poesia i narrativa. Ha publicat nombrosos llibres que visibilitzen l'obra de dones escriptores i intel·lectuals, grans

noms que han quedat enterrats pel patriarcat i que a poc a poc es comencen a reivindicar. Ara acaba de publicar *El llarg viatge de les dones. Feminisme a Catalunya*, un recull de textos de més d'una trentena de dones que van impulsar el feminisme al Principat des de final del segle XIX fins als anys vuitanta del segle XX. Un

repàs històric que deixa ben clar, per si algú en tenia dubtes, que el feminisme no va néixer ahir. Una mirada al passat que esdevé un reconeixement necessari de totes les dones que van lluitar i que serveix de guia per a les qui lluiten ara. Parlem amb l'escriptora sobre aquestes grans dones i el context en què van

Com que a les dones no ens han deixat ser a l'espai públic, quan hi entrem ho fem de puntetes

S'ha de comptar amb el que aquestes dones van escriure i també amb el que no es van atrevir a escriure

escriure i sobre la revolució feminista d'aquests darrers anys.

—Quan comença el feminisme a Catalunya?

—Es considera que Dolors Monserdà, a començament del segle XX, va ser l'àvia del feminisme, però a mitjan segle XIX i a final ja hi havia força dones feministes. Espero que algú trobi una data més antiga, però jo he trobat un pròleg d'un llibre de poemes de Maria Josepa Massanés del 1841. És una poeta clàssica i catòlica que diu: 'Jo tinc dret a ser escriptora i seré escriptora'. Amb Gertrudis Gómez de Avellaneda van muntar una mena de societat femenina per a defensar els seus interessos com a intel·lectuals. Un personatge també fascinant de final del segle XIX és la filla d'Ildefons Cerdà, Clotilde Cerdà, que va posar en marxa la primera escola d'arts i oficis per a dones. Destacaria també Àngeles López Ayala, Teresa Claramunt i Maria Domingo, que van muntar la primera societat femenina per a defensar els drets de les dones. Monserdà, però, és la primera que fa un text on surt la paraula 'feminista' i que parla de feminisme amb el concepte modern de les sufragistes. També destaca Carme Karr, amiga i deixeble seva, que fa la revista *Feminal*, fonamental en les primeres dècades del segle.

—Expliqueu que Massanés feia servir la *captatio benevolentiae* als seus escrits. Aquesta prudència a l'hora de reclamar els nostres drets és comuna en la història del feminisme?

—Sí, aquest 'potser no sé en gaire, però ho explico'. Com que a les dones no ens han deixat ser a l'espai públic, quan hi entrem ho fem de puntetes. Tenim la tendència de demanar disculpes per ser-hi i de creure'ns petites, perquè ens han fet creure que ho som. La *captatio benevolentiae* és un tret molt femení. Fins i tot Virginia Woolf semblava que dissimulés el seu talent. Per això s'ha de comptar amb tot allò que van escriure aquestes dones i també amb allò que no es van atrevir a escriure.

—En aquesta primera etapa és clau el paper de les dones obreres. De quina manera?

—Tenim la idea que el feminisme neix a la burgesia. Massanés o Monserdà eren dones benestants que podien escriure mentre la resta eren a les fàbriques i cosien. Però per això apareix el corrent del feminisme dins el sindicalisme i l'anarquisme. Teresa Claramunt, per exemple, va lluitar pels drets de les dones; en particular, des del moviment obrer. En aquest corrent també és molt interessant Teresa Mañé, mare de Frederica Montseny.

—Alguns d'aquests moviments de dones obreres van protagonitzar autèntiques revoltes.

—A Catalunya, el 1910, hi va haver una manifestació de dones que reivindicaven el dret de comprar carbó i pa. Un rebombori del pa organitzat per dones. Anaven fàbrica per fàbrica intentant parlar-les i van aturar la ciutat durant uns dies. També va ser molt important la manifestació del 1918, que és la primera pròpiament feminista, impulsada per López de Ayala. Les dones van sortir al carrer de manera massiva i van anar a veure el governador civil amb proclames feministes, perquè ja era l'època de les sufragistes a Anglaterra.

—El fenomen de les dones prenent el carrer no és nou d'avui...

—Tot té un passat. Igual com quan els soldats havien d'anar a una guerra: les dones anaven contra el governador civil i deixaven clar que elles no regalarien els seus fills a guerres absurdes. Aquestes reivindicacions de dones eren importants, encapçalades per Claramunt i companyia. Dones com ella o Ayala havien passat per la presó unes quantes vegades, amb tortures incloses. Es van deixar la pell, com les sufragistes. Emmeline Pankhurst, la gran dirigent del sufragisme britànic, va passar unes quantes vegades per la presó, on les alimentaven a la força. De fet, la mala salut de Claramunt es devia a les seqüeles de tot això.

*Maria Aurèlia
Capmany és la nostra
Simone de Beauvoir*

ALBERT SALAMÉ

—No obstant això, la imatge que tenim de les sufragistes angleses trencant vidres difereix força del que va passar a Catalunya.

—Aquí vam tenir la immensa sort que hi havia moltes publicacions, seccions i articles defensant el vot, i això va servir perquè totes les intel·lectuals donessin la seva opinió sobre el sufragisme. El debat no es va fer al carrer, sinó a les revistes. El moviment sufragista aquí no hi era. Hi havia les revistes, alguna vaga, les dones que s'apuntaven a clubs femenins i havien de mentir a les famílies... Ràpidament, les que havien reclamat el sufragi es van trobar que ja el tenien. Vam tenir la sort de la Segona República. Si no hagués durat tan poc, seríem un dels països que va aconseguir el vot femení a un temps raonable. Suïssa el va aconseguir als anys setanta.

—Es va aconseguir malgrat el debat. Fins i tot, grans dones feministes com Ana María Martínez Sagi s'hi oposaven, en certa manera. Per què?

—Sí, ella va ser la primera dona membre de la directiva del Barça. Poeta, lesbiana,

esportista, guanyadora d'un campionat de javelina... Molt lluitadora. Pel que fa al sufragi, tenia part de raó. Veníem de la dictadura de Primo de Rivera i d'una alfabetització molt limitada de les dones, dins el catolicisme. Era cert que no tenien grans coneixements polítics, però els senyors que havien tingut poca alfabetització tampoc. La dona havia estat sotmesa a pares, marits i germans, i en conseqüència votaria segurament allò que li diguessin. Victoria Kent tenia raó quan deia això, però era necessari aprovar-ho i córrer el risc. Elles mateixes estaven en procés de construcció i no eren 100% feministes. Fins i tot Aurora Bertrana, que tocava el violoncel, havia estudiat a Suïssa i viatjava sola al Marroc, tampoc era tan moderna com semblava si la llegies bé.

—Un altre gran nom d'aquells anys és Frederica Montseny. Per què?

—És un personatge fascinant, una dona que renegava una mica del feminisme. Era moderna, però tampoc no tenia una idea tan clara del que era la lluita feminista, perquè sobretot passava a l'es-

tranger. L'anarquisme va ser el primer moviment a destacar la doble opressió de la dona com a obrera i com a dona. El 1931 i els anys posteriors les dones van fer la gran conquesta i els anys setanta van representar la reconquesta d'aquells drets perduts. Les dones de la República no guanyen només el dret de sufragi, sinó moltíssimes més coses. Montseny va posar en marxa la llei d'avortament, per exemple. Hi havia molts grups de dones organitzades que el franquisme va liquidar, com ara el Club Femení d'Esports o el Lyceum Club. Després van tancar totes les associacions tret d'Acció Catòlica i la Secció Femenina. La Secció Femenina a Barcelona va ocupar l'edifici Francesca Bonnemaison, que també va ser una dona molt important a començament de segle pel que fa a l'educació de les dones. Van voler eliminar aquestes associacions d'una manera, fins i tot, física i simbòlica.

—Quins noms destaquen durant la guerra i el franquisme?

—Durant la guerra, Mercè Rodoreda. Tot i que ella es considera poc feminista, el

seu exemple de vida ho és molt: era una jove republicana que publicava novel·les, s'havia separat del marit i tenia una vida emancipada. En el llarg franquisme, tenim la gran Maria Aurèlia Capmany. Fa de baula entre els anys trenta i els setanta. La història del feminisme a Catalunya s'hauria escapat si no fos per ella. Una dona republicana que en la transició serà molt demòcrata i formarà part del Partit Socialista. Capmany és la més important, la nostra Simone de Beauvoir, amb una obra molt completa. No sé qui va ser la primera a dir-ho, però jo he adoptat aquesta expressió. És la primera dona que farà un llibre important sobre feminisme. *La dona a Catalunya*, dels seixanta, seria una mica l'equivalent d'*El segon sexe* de Beauvoir.

—**I és qui educa en feminisme Montserrat Roig.**

—Capmany tenia una escola de teatre, Roig volia ser actriu i el 1966 van viatjar a París per fer una obra. Al tren es van passar tota la nit parlant del llibre i de feminisme. Capmany li va fer veure, per exemple, el masclisme dels marxistes a la universitat. Roig va escriure que després d'aquella nit va ser una altra dona. És el nostre referent gràcies a Capmany, qui li va dir: 'Escriu, fes-ho en català i sigues feminista'.

—**Un altre gran nom d'aquells anys és Maria-Mercè Marçal. Què en destacàreu?**

—Crec que és la millor poeta en català. Té un text sobre el 8 de març que és una joia i tenia una gran gràcia poètica, però no va escriure centenars d'articles ni llibres perquè va morir jove. Es constitueix *post mortem* en una mena de mite feminista perquè els seus valors coincidien amb el moviment. En aquells anys es reivindicava l'amnistia. Hi havia dones preses per delictes propis de la condició femenina: per haver avortat, per adulteri... També es reclamava el dret d'avortar, el divorci...

—**Van ser clau les Jornades Catalanes de la Dona del 1976.**

ALBERT SALAMÉ

—S'hi van reunir quatre mil dones, però hi havia moltes associacions. Als setanta trobem aquesta eclosió de feminisme. Fins al 1981 són clau noms com Roig, Marçal, Magda Oranich, Anna Maria Moix, Lidia Falcón, Teresa Pàmies... I Gretel Ammann, que parla del feminisme de la diferència. He acabat amb aquest final que és l'inici de l'etapa que coneixem. El feminisme de la igualtat el representava Capmany i el feminisme de la diferència és el de Roig, Ammann i companyia.

—**Què implica aquest canvi?**

—El feminisme de la igualtat és el que defensa el dret, adjudicar-se els drets dels homes: 'Jo tinc dret a ser directora d'un diari'. El feminisme de la diferència és el que diu: 'Jo no vull ser la directora del diari, vull que el diari sigui una cooperativa'. Volem un món diferent i, per tant, no es tracta de fer d'homes, manar molt, treballar moltes hores i no tenir

El feminisme de la diferència és el que diu 'Jo no vull ser la directora del diari, vull que el diari sigui una cooperativa'

*Si algú no entenia
què era banalitzar el
feminisme, ho acaba
de fer Irene Montero*

ALBERT SALAMÉ

temps de cuidar a la família. És el dret de la dona de ser diferent. El feminisme de la diferència voldria feminitzar el món, mentre que el feminisme de la igualtat no arriba tan lluny. Ens convidaria una barreja d'ambdós, que ens permetés de ser diferents, però també conquerir espais de poder. Deia la poeta negra i lesbiana Audre Lorde que no es pot desmuntar la casa de l'amo amb les eines de l'amo. Amb més patriarcat no solucionarem el patriarcat, però per a desconstruir-lo hem de conèixer les seves regles. Saber, per exemple, com funciona l'homosociabilitat, que vol dir que alguns senyors quan surten de la feina continuen fent negoci mentre tu ets a casa cuidant d'un avi. Has de saber-ho, perquè quan tornis a la feina l'endemà hauran fet un pacte sense tu...

—**Com veieu la quarta onada feminista?**

—Ja calia. Acaben de condemnar Harvey Weinstein i Plácido Domingo diu que se'n penedeix. No el creiem, però ell reconeix que potser sí que tenen raó les dones que s'han sentit assetjades o bé ho ha de dir perquè el món ja no funciona

com ell es pensava. Allò que fa un temps feia gràcia ara se'n diu assetjament. El 'nena, vine cap aquí i porta'm un cafè, que guapa estàs'. Hi ha costums que ja no es permeten, de la mateixa manera que ja no tirem les ampolles a la brossa normal perquè reciclem. La quarta onada és fantàstica perquè és globalitzadora, i això no havia passat mai. Per què va funcionar el rebuig a la Manada? Perquè moltes dones es van connectar per les xarxes. Aquesta comunicació immediata és el punt fort. El feminisme fa dos dies era mal vist, però ara el gran perill de la quarta onada és la banalització.

—**En què es concreta?**

—Si algú no entenia què era banalitzar el feminisme, ho acaba de fer la ministra d'Igualtat, Irene Montero. La seva primera trobada ha estat amb un grup d'*instagramers*. Jo crec que aquesta havia de ser la darrera trobada. S'hauria d'haver reunit primer amb les associacions que hi han treballat tota la vida. Ha pensat que havia de connectar amb la gent jove perquè el feminisme va néixer ahir. Error! Els *instagramers* són la punta

de l'iceberg. Les samarretes de 'I'm a feminist' són fantàstiques, sempre que al costat hi hagi llibres.

—**Com es transmet la teoria feminista en l'era d'Instagram?**

—Si tens bons referents, sabràs citar Beauvoir, Friedan, Capmany, Marçal, Roig... Les citaràs bé perquè el teu discurs estarà digerit i comunicaràs de manera senzilla coses importants. El problema és qui fa això sense haver tingut abans aquestes lectures, que parlarà d'oïda. És qüestió d'exigir a l'*instagramer* uns coneixements mínims, i si cal, corregir-lo. Ara tothom té un llibre o un article sobre feminisme, fins i tot els senyors més masclistes... Fa ràbia, perquè haurien de demanar perdó per tant com han fastiguejat, però això no ho fan mai.

—**Com veieu les divisions dins el moviment?**

—És bo que hi siguin, però hem de fer que la suma de punts de vista sigui rica. A mi, per exemple, no m'agrada que hi hagi feministes que defensen la proselitació, que és la cosa menys feminista

del món. És com defensar la venda de ronyons... Però les divisions es veuen de manera negativa perquè no hem explicat bé que la diversitat és riquesa. Ara la gran sort que té el feminisme és el moviment *queer*. Darrerament hi ha hagut polèmica amb el Partit Feminista i Lidia Falcón, que pensen el contrari. S'equivoquen radicalment perquè el moviment *queer* ens va molt bé per explicar a qui no ha volgut ser feminista com li anirà de bé, perquè tothom podrà ser diferent i no passarà res. Porta a una dignificació de la diferència. El feminisme hereu dels seixanta, que posava molt d'èmfasi en el cos de la dona, va ser molt important, però s'han quedat encallades allà, en ser el partit que defensa la dona i les seves llibertats. El feminisme va més enllà.

—En quin sentit?

—És el moviment que defensa una manera femenina de viure el món. Inclusiva, respectuosa amb les diferències, no agressiva, on no hi ha persones per sobre de les altres... El feminisme inclou tothom i hi ha moltes maneres de ser feminista. És el moviment més pacífic i més plural de tots. I per això és el que té més futur. Ha guanyat obrint-se, i això inclou les persones trans i el moviment *queer*. És en el moment en què es canvia el concepte de 'sexe' per 'gènere' que algunes teòriques dels setanta que van fer molta feina no ho acaben d'entendre. Busquem que tota la nostra diversitat com a dones es reconegui, i per això el moviment *queer* ens va molt bé. Les feministes que diuen no a aquest moviment que s'ho facin mirar. Falcón va escriure que les dones eren una classe social i s'havien de tractar com una classe que cal defensar, fossin riques o pobres. La seva opció és essencialitzar la dona. Jo estic a favor de la desconstrucció de la dona i de la desaparició del gènere. Això vol dir donar facilitats a tothom, també a les persones trans. No poden venir les feministes dels setanta a dir que perverteixen la lluita.

—Llibres com el vostre potencien la *herstory*, la història de les dones que el

patriarcat ha amagat. Anem per bon camí en aquest procés?

—Crec que sí, en el sentit que la llavor s'ha posat. A mi m'interessa molt fer un nou cànon amb valentia. No vol dir que els escriptors del cànon anterior fossin dolents, però si hem d'escollir deu escriptors, sempre han de ser deu homes? Els personatges femenins de Shakespeare es poden comptar amb els dits d'una mà i *Don Quixot* són dos personatges masculins que es passen. Hi ha una Dulcinea molt secundària. Les dones no es poden sentir representades en aquest cànon. Hem d'escollir les dones que han estat referents, que han estat transformadores. Ara s'ha fet una norma que diu que la universitat ha d'incloure referents femenins, i hi ha gent en contra. Hi ha una sèrie de senyors que se senten amenaçats i professors que diuen: 'Ara he de llegir Toni Morrison?'. Doncs sí.

—Sembla com si no hi hagués hagut filòsofes o escriptores anys enrere.

—És el problema de no tenir coneixement. Com que no hem pogut investigar perquè no ens han deixat, ho hem de fer sense ajudes. Per què els homes mediocres tenen subvencions i no se subvenciona la recerca sobre María Luz Morales, per exemple, que té una gran obra? Si es digués Mario Luz Morales, estaria totalment subvencionat. Imagina't un Josep Pla desconegut.

—No ho seria...

—És clar. Doncs la qualitat literària de Morales és com la de Pla. Encara hi ha molts homes que pensen que la literatura feta per dones o sobre feminisme no és cosa d'ells, i això és un problema. Com és que aquest llibre que he fet no existia? O per què vaig haver de publicar un llibre sobre Roig i Capmany fa quatre dies? O un llibre d'articles feministes de Roig? Va morir el 1991. No ha donat temps de fer un llibre així abans? Ja era una persona coneguda aleshores, però el patriarcat no s'ha dedicat a destacar dones, ho hem fet nosaltres amb molt d'esforç. Arribem tard, amb els referents. ■

Jo estic a favor de la desconstrucció de la dona i de la desaparició del gènere

Encara hi ha molts homes que pensen que la literatura feta per dones o sobre feminisme no és cosa d'ells, i això és un problema

ELENA CARRERAS

‘En la salut ens ha faltat la mirada de gènere’

Entrevista a Elena Carreras, cap d'Obstetrícia i Ginecologia Reproductiva de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron i presidenta del Consell Assessor per les Polítiques de Gènere en Salut

ADIVA KOENIGSBERG

TXELL PARTAL

Malgrat que es moren més dones d'infart que no pas homes, la simptomatologia que tothom coneix és la dels homes: un dolor fort i agut a la part esquerra del pit que tendeix a estendre's cap al braç. És més, molta gent no sap que les

dones tenen més opressió al pit i dolor a l'esquena... Però la cosa més greu és que aquest desconeixement no és exclusiu de la societat, sinó que no s'ha explicat a les universitats fins fa poc. Per tant, també afecta els metges. Com aquest cas, n'hi ha molts en el sector de la

salut. De fet, en les qüestions sanitàries falta una mirada de gènere. En parlem amb Elena Carreras, cap d'Obstetrícia i Ginecologia Reproductiva de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron i presidenta del Consell Assessor per les Polítiques de Gènere en Salut.

Hi ha malalties que són molt més presents en les dones que en els homes, com per exemple les migranyes i la depressió, i no ho abordem de manera diferent

Hem creat fins i tot uns medicaments més adaptats als patrons dels homes que no als de les dones. Ara hem de començar gairebé de zero, tant en la recerca com amb la formació

—Hi ha diferències en la salut dels homes i en la de les dones?

—Sí. Les malalties es manifesten de manera diferent en funció de si ets home o dona. L'exemple clàssic és l'infart. La simptomatologia de l'home la sabem tots, s'ha estudiat sempre. En canvi, la de la dona, que és més d'opressió al pit i dolor a l'esquena, és molt menys coneguda. Per tant, s'identifica molt menys. Però no és només diferent per això, hi ha malalties que són molt més presents en les dones que en els homes, com per exemple les migranyes i la depressió, i no ho abordem de manera diferent, tal com s'hauria de fer.

—Com pot ser que encara no sapiguem coses com ara quins són els símptomes d'un infart en una dona? Això és perillós.

—Absolutament, ens ha faltat la mirada de gènere en la salut. Quan n'ets conscient t'esgarrafes. Com és que no hem tingut aquesta mirada? El sistema ha estat molts anys així. Ara treballem per tenir-ho present i començar a aplicar la perspectiva de gènere a tot arreu.

—La societat no en sabem els símptomes, però els metges tampoc?

—Ara ens comencem a despertar. Comencem a ser-ne conscients i a saber-ne els símptomes. Però fins no fa gaire, això no s'estudiava a la facultat, no se'n tenia aquesta consciència.

—Els metges us heu de reciclar en aquestes qüestions, doncs?

—Absolutament, tots hem de fer un reciclatge. És trist que al segle XIX la mirada de gènere en la salut sigui una cosa nova, però és així. Els metges ens hem de reciclar i com més aviat millor. En aquest sentit, la consellera Alba Vergés ho té molt clar. Ha creat un Consell Assessor per a les Polítiques de Gènere en Salut, precisament, per començar a incidir en aquests aspectes.

—Concretament, què es pot fer?

—S'ha de començar per la formació. Això és bàsic. Cal una formació general

de gènere per fer notar les diferències que hi ha, per exemple, en l'àmbit de la recerca. No havíem considerat mai que els experiments que es feien amb ratolins havien de ser paritaris i resulta que ho han de ser. Perquè els homes i les dones tenim metabolismes diferents i, per tant, la manera que responem als tractaments no és igual. Els ratolins no són una excepció. Però això va molt més enllà, hem creat fins i tot uns medicaments més adaptats als patrons dels homes que no als de les dones. Ara hem de començar gairebé de zero, tant en la recerca com amb la formació. A més, també hauríem de parlar de l'assistència, que és important.

—Pel que fa a la investigació, hi ha discriminació en els assaigs clínics?

—N'hi havia. Actualment, es va revertint. I és molt important que es reverteixi, perquè si no, contribueixes a un biaix científic important. Si tens dos grups de població, homes i dones, que no es comporten de la mateixa manera i tu no ho tens en consideració, alteres els resultats, claríssimament. Fa poc, els instituts de recerca de Catalunya van fer una jornada precisament sobre això, és un pas per a prendre consciència d'aquest problema. Hem de controlar la mena d'assaigs que es fan, però hi ha més coses. La mirada de gènere ha d'anar més enllà, perquè la paritat és només el primer esglaó. És molt important tenir en compte a què es dediquen els recursos d'investigació. Tu pots fer molta recerca en càncer de pròstata, i no fer-ne en càncer de matriu. No dic que això es faci així, ni que no sigui important investigar tots els càncers... Vull dir que també és important on decideixes invertir i posar l'accent. Cal ser conscient que la mirada de gènere no beneficia únicament les dones. I això, a vegades, costa d'entendre.

—Què voleu dir?

—Tothom es pensa que si nosaltres introduïm la mirada de gènere, això només beneficiarà les dones i no és veritat. Cal

És fàcil caure en la reproducció dels esquemes que hem vist sempre, per això és important crear una nova manera de manar des de la perspectiva femenina

ADIVA KOENIGSBERG

que introduïm la mirada de gènere per què afavorirà tota la societat. Un exemple molt concret: actualment, preparem una *hackathon* que es diu Womedd, on es vol valorar precisament la perspectiva de gènere en equipaments mèdics. Què passa? Les mides dels aparells quirúrgics són pensades en l'escala dels homes. Les cirurgianes tenim les mans més petites i a vegades tenim dificultats per a fer servir segons quines eines a la sala d'operacions. Això sempre ha estat així, però ara ens comencem a preguntar si no caldria donar-hi la volta. De la mateixa manera que hi ha guants de diverses mides, potser també hem de fer diverses mides per als aparells. I aleshores ens diuen: 'Això afavoreix claríssimament les cirurgianes...'

—Afavoreix el malalt...

—Sí, és clar, això responem. Però també afavoreix qualsevol cirurgia amb les mans petites. Ens hauríem d'adonar que la perspectiva de gènere va molt més enllà de les dones.

—Hi ha milions de coses a millorar. Això que heu explicat és una cosa molt bàsica i no hi havíem pensat mai...

—A més, cal ser conscient que les dones mateixes reproduïm els esquemes que hem après sense pensar-hi. Cal que prenguem consciència de la raó per la qual ho fem així. Sempre pensem que tota la vida s'ha fet així, i hem de pensar si cal fer-ho així. Si no fem aquest clic i no hi pensem, no aconseguirem cap canvi real. Per això és tan important la mirada de gènere.

—Suposo que en tot això també afecta que durant molts anys les infermeres eren dones i els metges eren homes... No ha estat fàcil arribar al punt que les dones siguin cap de servei o que tinguin càrrecs dins els hospitals.

—La meva generació hem hagut de lluitar molt per arribar a tenir els càrrecs que tenim. És veritat que és fàcil caure en la reproducció dels esquemes que hem vist sempre, per això és important crear una nova manera de manar des de

la perspectiva femenina. Segurament, nosaltres podem aportar una manera diferent de gestionar i funcionar en els nostres serveis.

—En el camp de la sanitat hi treballen moltes dones, però encara és molt difícil accedir a les direccions.

—Som molt poques les qui dirigim algun servei. L'Institut Català de la Salut ha presentat les dades fa poc i en els càrrecs directius hi ha una quarta part de dones i una tercera d'homes. Òbviament, no compleix cap mena de proporcionalitat amb el nombre de dones que hi ha a la professió.

—I a què respon, això, en el cas específic de la sanitat?

—Cal un canvi cultural. Una consciència general. És fàcil de dir i difícil de fer, perquè hi ha coses que les tenim molt interioritzades. Per canviar-les, abans hi hem de pensar i qüestionar-nos si allò ha de ser així. Només des d'aquesta pregunta profunda ho podem canviar.

I en aquest sentit, tot i que és evident que aquest canvi l'hem d'encapçalar les dones, també és molt important que els homes ho entenguin. Ells també s'hi han de posar, no poden considerar que això només depèn de nosaltres.

—Abans dèieu que cal que s'inverteixi més a investigar malalties relacionades amb les dones. Fa uns mesos es va impulsar una campanya per a demanar un programa de 'La Marató de TV3' dedicat a l'endometriosis. De moment, no s'ha aconseguit.

—És molt necessari que es comencin a investigar més aquestes malalties. Ara es fa més, perquè comencen a donar punts extres als projectes que tenen aquesta perspectiva de gènere. I funciona. Això va canviant, però encara hi ha molta feina a fer. És molt insuficient. Som en un període de transició, i anant cap al lloc correcte. Ara, podríem anar més de pressa.

—És curiós que una malaltia que afecta una de cada deu dones sigui tan silenciada...

—De mica en mica, es va canviant. Però també cal tenir en compte que l'espectre de la malaltia és molt ampli, hi ha casos molt greus i molt invalidants, però afortunadament la majoria no són tan greus. Això fa que hagi estat més fàcil que els metges diguin 'va, no et queixis tant, que no és res' o 'endavant, que això és cosa de dones'. Aquestes frases s'han dit milions de vegades i revertir-ho requereix que tots plegats en prenguem consciència.

—Els experts diuen que es tarda vuit anys de mitjana a diagnosticar l'endometriosis. I un estudi danès recull que es tarda quatre anys més a diagnosticar certes malalties a les dones que no pas als homes. Per què passa això?

—Hi ha dos motius fonamentals. Un és inherent a la mateixa manera de fer de les dones. Sempre pensem en els altres abans que en nosaltres. Una dona que té fills o pares a qui atendre, primer deixarà la família a punt i després ja anirà a ur-

ADIVA KOENIGSBERG

gències. L'home no, ells van a urgències i punt. Un dels problemes és que les dones van a urgències més tard que no pas els homes. Però no és això i prou, també cal tenir en compte el que comentàvem abans: moltes vegades, els professionals desconeixen els símptomes de les dones. Amb la mateixa simptomatologia de dolor toràcic, és més probable que a un home li facin un electrocardiograma i que a la dona li donin un ansiolític. I faig una mica reducció a l'absurd, però la simptomatologia psíquica és més present amb la dona, i moltes vegades els professionals n'abusen.

—Es pensa més sovint que hi ha un problema psíquic en les dones?

—Sí, perquè estadísticament hi ha diferències. Però no pot ser que quan una dona ve urgències la primera opció que es consideri és que tingui un problema psicològic. S'hauria de descartar tota la resta abans de dir això.

—Dèieu que les dones tardem més anar a urgències. Cal enviar un missatge per a canviar aquest comportament?

—Això forma part de l'autovaloració personal. Si tu dones més valor al teu entorn que a tu mateixa, continuaràs fent això. De fet, que donis prioritat a l'entorn és una cosa molt lloable. Trobo que les dones som meravelloses en aquest aspecte, i no dic que s'hagi d'abandonar, perquè és d'una grandesa extraordinària, sinó que cal començar a posar les coses al seu lloc i valorar-nos més a nosaltres mateixes. En aquest sentit, la feina forta és l'autovaloració de la dona. Perquè hi ha moltes dones que diem 'no sé si podré', 'vols dir que ho podré fer?', 'ui, això no és per a mi, no compleixo els criteris'. Els homes, en canvi, sempre compleixin els criteris! Sempre van sobrats! Aquest és un canvi profund que s'ha de fer. És fort, però és molt present des de molt petites. Això sorprèn molt. Per exem-

ple, l'altre dia em vaig trobar amb els fills bessons d'una amiga. Tots dos aprenien a comptar i els vaig preguntar si s'atrevien a comptar fins a deu. El nen, tot content, va dir que sí: 'Un, dos, tres, quatre, cinc, sis, vuit i deu'. I ho va celebrar. La nena, en canvi, va dir: 'Un, dos, tres, quatre, cinc, sis... mm-mm... sis...' Home! Què és això? Tenen quatre anys i són bessons. Han tingut la mateixa educació. Tot igual, però una actitud diferent. Aquí hi ha la mare dels ous. Potser que ens ho fem mirar. Un home arriba a cap de servei i tothom el felicita. En canvi, tu hi arribes i t'has de sentir dir que no saben si donar-te el condol. Un moment! Naturalment que m'has de felicitar! Però això, per a les dones, també és molt difícil de canviar, perquè et violenta una mica. Però malgrat tot, crec que cal fer-ho. Si no, no aconseguirem canviar-ho.

—A part de l'endometriosis, hi ha altres malalties silenciades?

—La migranya és un bon exemple. I potser també les malalties mentals. Però diria que ja és diferent, es tracta de l'apreciació de certes malalties conegudes per tothom. Passa també amb l'ictus, que nosaltres responem diferent... Per sort, cada vegada en sabem més coses. Com més investiguem, més coneixements en tindrem.

—Parlàveu de la migranya...

—La majoria de migranyes afecten les dones. I així com s'intenta donar a l'endometriosis la importància que té, l'eclosió de la migranya com a malaltia encara no ha arribat. Hi haurem de treballar molt més aquests anys vinents.

—I si parlem de dones i salut, hem de parlar de la violència obstètrica... Com la definiríeu?

—És una qüestió complexa. La violència obstètrica es compon, en gran part, d'una mala praxi, de fer coses que no s'haurien de fer. També hi ha una part de maltractament a la dona, directament, i una altra, que en seria l'essència, que és el menysteniment envers l'opinió i la

capacitat de la dona per a decidir sobre el seu embaràs i el part.

—Aquest últim punt potser seria el més clar de solucionar...

—No us penseu, diria que és al contrari. És la part més difícil perquè és la més subtil. Penseu que els professionals partim d'una posició d'avantatge, que és el coneixement científic que la dona no té. Per tant, sempre ets en una posició diferent. Potser el més clar és arreglar la mala praxi, perquè cada vegada hi ha més protocols. Ara, per exemple, es treballa per evitar les cesàries innecessàries o les de divendres... Els protocols són cada vegada més precisos. La part de maltractament crec que és intolerable, cap a les dones i cap a qualsevol altre col·lectiu. El maltractament dels avis a l'hospital també és un problema a tenir en compte. Hi ha persones amb unes capacitats gens minvades i pel simple fet de ser grans són tractades de manera diferent. I això passa especialment amb les dones grans. Tot plegat et fa ser conscient que la violència obstètrica forma part d'una qüestió més gran, que és la violència mèdica. I això ja és un tema molt ampli per a parlar-ne avui. Però quan la gent t'explica com se sent tractada, t'adones que tenim molt de marge de millora.

—Parlàveu de les cesàrees. L'OMS diu que l'estat espanyol continua per sobre la mitjana del que seria recomanable...

—Les previsions de l'OMS en les taxes de cesàrees són previsions per a tot el món. Són pensades per a dones de baix risc. Aquí tenim moltes dones que tenen risc alt durant l'embaràs i el part. Moltes vegades, motivat perquè es tenen les criatures molt tard. Per tant, aquesta xifra s'ha d'analitzar en profunditat. Cal saber per què es practiquen les cesàries. Cal tenir en compte que són una intervenció meravellosa que ha salvat moltes vides, tant de mares com de criatures. Però ens hem de demanar: s'ha de fer una cesària si no hi ha cap indicació clara? En tot això s'ha avançat molt, però encara hi ha molt marge de millora. ■

na dona que té fills o pares a qui atendre, primer deixarà la família a punt i després ja anirà a urgències

S'ha de fer una cesària si no hi ha cap indicació clara?

AURA ROIG

‘Amb molt pocs diners salvem vides’

Entrevista a Aura Roig, directora de Metzineres, l'espai que aixopluga dones amb problemes de drogodependència del Raval i que ha despertat admiració a tot el món

ADIVA KOENIGSBERG

ROGER CASSANY

Aura Roig és antropòloga, però sobretot és una dona inquieta i amb ganes de passar a l'acció. Ha fet recerca i la considera necessària, però alhora lenta i insuficient si l'objectiu és canviar realment les coses. Quan tenia tan sols divuit anys va perdre un amic per sobredosi, a Mallorca, 'on per cert encara hi ha un problema important de drogues injectables'. Ara dirigeix

Metzineres, una petita entitat del Raval dedicada a donar aixopluc a les dones amb problemes derivats de les drogues. La idea (i pronòstic) era acollir una quarantena de dones. Sense adonar-se'n, en menys de dos anys, ja són més de dues-centes. 'Ara ningú ja no discuteix que omplim un buit en aquesta ciutat, perquè ningú no havia posat mai el focus en aquestes dones.' Ens trobem a Casa Almirall, també al Raval,

i m'explica que, sense haver-ho previst, Metzineres ha esdevingut un projecte pioner que ha despertat interès i admiració no tan sols aquí –administracions incloses–, sinó a tot el món. En què es diferencia de projectes semblants? 'No fem assistencialisme, fem activisme.' I encara més: 'Veiem clar que el problema no és la droga –ni la consumidora– sinó tot allò que l'envolta.'

Les xarxes d'atenció a les drogodependències són serveis molt masculinitzats i no acaben de ser espais ni acollidors ni segurs per a elles

El problema és que elles no han estat mai al centre del debat

—Per a qui no us conegui, què és Metzineres?

—Metzineres és un entorn d'aixopluc per a dones en múltiples situacions de vulnerabilitat. Vam néixer, sobretot, per a donar acolliment a dones que usaven drogues, perquè són les que resten fora de totes les xarxes d'acompanyament.

—En resten fora?

—Les xarxes d'atenció a les drogodependències són serveis molt masculinitzats i no acaben de ser espais ni acollidors ni segurs per a elles. I les cases d'acolliment, sovint, exclouen les persones que usen drogues, especialment les dones. A Metzineres enfoquem l'acció cap a aquestes dones perquè són les que tenen més dificultats i que menys encaixen en les estructures i normatives existents. Són les més invisibilitzades.

—Són dones oblidades?

—Han estat sempre oblidades i han estat sempre molt invisibles. Les dades mateix ho demostren. Fa molt poc que les dades sobre drogodependències apareixen segregades per gènere i en general la major part d'indicadors són pensats per a un subjecte masculí. No passa només amb les dones, que són excloses, també passa amb la gent gran. La persona consumidora de drogues, en l'imaginari col·lectiu, és un home de vint a quaranta anys. I el sistema, d'entrada, preveu aquest perfil i prou.

—Per tant, fa uns tres anys que va decidir de fer alguna cosa per aquestes dones que han estat excloses del sistema...

—Sí, exacte, però penseu que Catalunya va molt avançada respecte la resta del món en polítiques de drogues, tant si mirem l'estat espanyol com els països del voltant. A Catalunya s'ha fet molt bona feina: té sales de consum, programes d'intercanvi de xeringues molt ben desenvolupats, bons programes de manteniment amb metadona, etc. I, malgrat aquesta bona feina, veiem que les dones, moltes vegades, o no hi arriben o no s'hi adhereixen. I cal dir que tant l'ajuntament

com la Generalitat han expressat preocupació sovint precisament sobre aquest fet.

—No hi arriben només perquè són programes pensats per a homes, com deïeu?

—En síntesi, el problema és que elles no han estat mai al centre del debat. I sí, els programes són dissenyats a partir d'uns indicadors definits pels homes i per als homes. A un home drogodependent ningú no li demana si és pare, per exemple, o en tot cas no es posa en qüestió la seva capacitat d'exercir la paternitat. Si parlem de treball sexual, ni les dades ni els serveis no tenen polítiques segregades per gènere. I és evident que les dones l'exerceixen molt més i que és una variable.

—Quantes dones acolliu?

—Vam començar pensant que acolliríem unes quaranta o cinquanta dones al cap de l'any. Fa dos anys i mig que hem començat i en tenim dues-cents quaranta. I no deixen d'arribar-ne de noves.

—Parlem de dones que viuen a Barcelona?

—Sí, bàsicament del Raval.

—Qui són aquestes dones? Quin perfil tenen?

—El perfil és molt divers: la més jove té divuit anys i la més gran setanta llargs. Són de més de vint-cinc nacionalitats, més d'un 40% tenen experiència migratòria, més d'un 60% no tenen casa, la majoria han tingut experiències penitenciàries, algunes amb pèrdua de custòdia de criatures... Això sí, totes viuen o han viscut situacions problemàtiques derivades del consum de drogues i, per tant, moltes han viscut múltiples situacions de violència. Penseu que si una dona dorm al carrer no és tan estrany que consumeixi alguna droga, sobretot per mantenir-se desperta i alerta a la nit, per resistir el fred i tot allò que pugui passar. Per això nosaltres no ens fixem només en què consumeixen sinó en tota la problemàtica que hi ha entorn del consum.

*Trencar l'aïllament
que han viscut durant
anys és fonamental*

ADIVA KOENIGSBERG

—Què feu o els oferiu a Metzineres?

—Ui, de tot! D'entrada, els garantim un aixopluc on es puguin mirar els ulls i sentir-se segures i acompanyades. Ens vam adonar, per exemple, que necessitaven descansar durant el dia i per això vam posar-hi lliteres, a Metzineres, que només és obert de dia. També vam veure que necessitaven un espai on guardar les coses i anar-les a buscar cada vegada que les necessitaven. I vam instal·lar primer caixes i ara armariets. A partir d'aquí: dutxes, rentadores, roba, un espai per a cuidar-se, etc. Aquestes són les necessitats bàsiques. I una vegada ateses, podem fer més coses. Però és que sense cobrir això no podem fer res. Per tant, nosaltres el que fem és atendre aquestes necessitats per començar a fer altres coses.

—Per exemple?

—Tenim de tot: taller de dansa, taller de fotografia, d'autodefensa... Cada divendres paella amb els veïns, etc. Volem desfer l'estigma i potenciar el sentiment

de pertinença a la comunitat. Per primera vegada, són dones acceptades al barri i que hi tenen un lloc. Són veïnes del barri, perquè hi viuen, hi treballen, hi dormen —encara que sigui en un caixer—, etc.

—Com ho saben, que existeix Metzineres?

—Bé, al principi jo en coneixia algunes, perquè havia treballat en una de les sales de consum de Barcelona. Més endavant s'ho van anar dient les unes a les altres i ara ja moltes vegades el mateix sistema ens les deriva, perquè tothom s'ha adonat que omplim un buit en aquesta ciutat. De fet, és un punt irònic, perquè nosaltres pensàvem ajudar-les a navegar dins del sistema i ara resulta que el sistema ens les deriva.

—Quines substàncies consumeixen?

—Heroïna, cocaïna, metamfetamina, alcohol i, sobretot, una combinació de tot, el policonsum. En la major part de casos consumeixen per contrarestar el malestar emocional, psicològic o físic. I

aquest malestar és el que hem de combatre. Una de les frases que més he sentit a Metzineres és: 'Des que vinc, no consumeixo tant.' Per què? Perquè es troben més bé, perquè reduïm els malestors i és més fàcil de derivar-les amb més motivació a tractaments i serveis. Trencar l'aïllament que han viscut durant anys és fonamental.

—Heu dit que el divendres feu una paella pels veïns...

—Sí, bàsicament les entitats del barri volien celebrar l'aniversari de l'Àgora Juan Andrés Benítez i feia falta algú que cuinés. Nosaltres vam dir que ho podíem fer. Alguns ens van mirar amb cara de 'segur que menjarem paella?'... Ens va sortir boníssima. Paella per a cent persones! D'aleshores ençà, cada divendres en fem i hi poden venir tots els veïns del barri. És la primera vegada que són elles que conviden la gent i no al revés. Això és important. Ens apuntem a totes les festes del barri. Vam participar en la lluita pel

CAP de la Misericòrdia, cosa que va ser molt bonica perquè vam connectar els serveis sòcio-sanitaris amb aquest col·lectiu de dones que no han estat mai protagonistes de res. També hem participat en activitats i lluites contra la gentrificació, perquè també ens afecta tots, a elles també, i les aboca a anar a unes perifèries que no estan preparades i que no tenen serveis, cosa que agreuja la seva situació d'aïllament, etc. Fem activisme, i això és important, perquè no som un centre d'acolliment. Som un col·lectiu. No fem tan sols assistencialisme, fem activisme.

—Quina relació hi teniu, amb les administracions? Com us financeu?

—La relació ha estat ambivalent. Nosaltres no vam demanar permís per a començar a fer Metzineres i això va ser una mica polèmic. Es van espantar. Penseu que ens trobàvem en plena lluita del Raval contra el tràfic de drogues i els veïns mobilitzats. Però de seguida, al cap d'un any, quan van adonar-se de la quantitat de dones que ateníem i vam aportar dades molt valuoses, es van adonar de la nostra funció i de la dimensió que prenia, i de llavors ençà ens han anat acompanyant.

—Amb finançament?

—Subvencions, sí, però no n'hi ha prou per a donar-nos seguretat i saber si podrem continuar d'aquí a tres mesos. A Metzineres hi ha molt voluntariat i sí que és cert que les administracions ens ajuden, especialment la Generalitat, però no prou per a assegurar-ne la continuïtat a mitjà termini. Parlant clar, el nostre servei costa uns 325.000 euros l'any. I això encara no hi ha cap administració que ens ho pugui garantir. En realitat són molt pocs diners si ho compares amb comunitats terapèutiques o amb serveis equivalents, perquè atensem molta més població cada dia i rebem molts menys diners. A banda, ara hem rebut una ajuda molt important de la Generalitat, que era per al 2019, però que ens ha arribat ara. Això vol dir que algú ha d'haver avançat els diners i en

Metzineres. LORENA ROS

un entitat tan petita com la nostra això és molt complicat.

—Sigui com sigui, sembla que les administracions s'han cregut el vostre projecte...

—Sí, i tant, han passat de la sorpresa i la desconfiança a creure-se'l del tot. Entre més raons, hem aconseguit fer veure a les administracions que calia acolliment durant el dia, perquè tots els esforços anaven destinats a la nit. En fi, a veure si ara que hi haurà nou pressupost canvia la cosa, perquè sí que podem estar un o dos mesos sense cobrar, perquè nosaltres ens ho creiem del tot, però necessitem una mínima seguretat. Altrament no és sostenible.

—Sou un equip gran?

—Ara mateix som deu persones, tres de les quals a jornada completa. Som jo mateixa, que sóc la directora, una coordinadora, una metgessa, una in-

fermera, dues educadores socials, una integradora social, que a més és grafitera del col·lectiu Hate Lovers i ens fa el disseny de Metzineres, una coordinadora que és impulsora de reducció de danys i una treballadora social. Algunes tenen experiència viscuda, és a dir, han tingut problemes importants amb drogues. I, això a banda, per sort, tenim moltes complicitats amb veïns i veïnes que ens ajuden de mil maneres cada dia. Som part de la Xarxa Veïnal del Raval i tenim molta relació amb totes les entitats del barri. Això és molt important, perquè aquest barri té una història de lluita molt llarga i una xarxa d'entitats molt viva. I nosaltres volem ser transparents i formar-ne part. Intercanviem solidaritat entre entitats.

—Sou antropòloga. En quin moment decidiu que us voleu dedicar això?

—D'entrada, sóc mallorquina. I a Mallorca tenim un problema un problema

Els danys més greus que rep aquella persona no vénen directament de la substància, sinó, per exemple, derivats de la falta de feina, o d'habitatge, de l'estigma, de la criminalització, la discriminació, etc.

ADIVA KOENIGSBERG

molt seriós amb el consum de drogues injectables, especialment amb l'heroïna. Ho vaig viure molt de prop. A divuit anys vaig perdre un amic per sobredosi i el nombre d'amics perduts per aquest motiu no ha parat d'augmentar. El darrer amic directe que vaig perdre per aquest motiu va morir-se no fa gaire temps, quatre o cinc anys. Aquesta part personal pesa molt. Més d'una vegada he pensat que si jo hagués hagut de menester ajuda per problemes relacionats amb drogues, si l'hagués necessitada, no l'hauria trobada.

—Vau estudiar a Barcelona?

—Sí, vaig estudiar antropologia a l'Autònoma, vaig fer un màster de criminologia i sociologia jurídico-penal i investigació a l'Observatori del Sistema Penal i Drets Humans, a l'àrea d'anàlisi feminista. Recordo una classe amb Oriol Romaní en què va dir que el 80% de les persones que són a la presó hi són per delictes relacionats amb drogues. I, per

tant, vaig entendre que si volem canviar la presó, si volem tancar presons, cal canviar les polítiques de drogues. En una altra assignatura vam visitar una sala de consum, hi vaig presentar el meu currículum i hi vaig començar a treballar. Aleshores una gent de Vancouver va picar a la porta i em van proposar d'anar-hi a treballar en un projecte sobre reducció de danys i drogoaddicció. Quan diem reducció de danys ens referim a les polítiques i pràctiques adreçades a reduir els danys derivats del consum de substàncies. M'agrada dir que ja no parlem de lluita contra la droga sinó de reducció de danys, perquè potser els danys més greus que rep aquella persona no vénen directament de la substància, sinó, per exemple, derivats de la falta de feina, o d'habitatge, de l'estigma, de la criminalització, la discriminació, etc.

—De Vancouver a Colòmbia...

—A Vancouver m'hi vaig passar tres anys i tot seguit l'Open Society Foun-

dation em va contractar per fer d'assessora a l'Amèrica Llatina en temes de consum de substàncies injectables. I vaig instal·lar-me a Colòmbia, on vaig engegar els primers programes adreçats a persones que s'injectaven drogues. I després d'aplicar aquests programes a diverses ciutats colombianes, tres anys de feina, vaig anar a Costa Rica, col·laborant en la creació de la política pública de reducció de danys. I en acabat vaig tornar a Barcelona, d'això fa tres anys, i de seguida vaig començar a pensar que calia fer Metzineres.

—**És un projecte que ha despertat l'interès de ciutats i entitats estrangeres...**

—Metzineres és vist a fora com un model. Hem estat presents, explicant el projecte, a la comissió de narcòtics de les Nacions Unides, als Estats Units, a tot de ciutats que ens han convidat, a la Drug Policy Conference de Saint Louis, a la Conferència Europea de Reducció de Danys... El món ens mira, i ens mira molt, perquè n'hi ha molt poques, d'experiències semblants a la nostra, amb una perspectiva tan

holística. Als Estats Units ara van impulsant això que anomenen centres de prevenció de sobredosis i ens han demanat que els expliquem la nostra experiència. Veuen que som un projecte comunitari i que, amb molt pocs diners, salvem vides.

—**Salvar vides és l'objectiu, però ara treballem cada dia amb dones drogodependents. Quina creieu que és la recepta per a lluitar contra les drogues?**

—En primer lloc, incorporar els usuaris en el disseny, l'aplicació, el monitoratge i l'avaluació dels serveis. Fa molts anys que parlem de què han de fer i de deixar els usuaris de drogues sense posar-los al centre del debat. En segon lloc, desproblematitzar les substàncies en si i fixar-se en tot l'entorn que generen les substàncies. En tercer lloc, fer més bona investigació, perquè si volem que sigui més objectiva i útil, cal fer-la sense que estigui impregnada d'estigmes i moralismes. Davant d'una persona amb problemes de drogues hem de saber què consumeix, com ho consumeix i per què ho consumeix. A Catalunya

tenim la gent d'Energy Control, que és una experiència exemplar i pionera arreu del món pel que fa a la informació sobre drogues. És un bon exemple de desestigmatització. I, finalment, cal una lluita més eficaç contra el tràfic de drogues i les màfies. Quan tens una cosa perillosa, com aquestes substàncies, deixar-les en mans d'un mercat negre il·legal fora de control és la cosa més irresponsable que pots fer.

—**Voleu dir que s'han de legalitzar?**

—Bé, és una possibilitat. L'alcohol sabem que és molt perillós i pot matar molta gent. Doncs és sensat de regularitzar-lo: exercir un control sobre la qualitat, el consum i el comerç d'aquest alcohol. Si el deixem en mans de la il·legalitat, el fem invisible, opac i molt més perillós. Això que passa ara als Estats Units: milers de morts perquè la droga es ven tallada amb Fentanil. Sigui com sigui, evitar el mercat paral·lel i descontrolat és una bona idea. I tot seguit analitzar les causes estructurals que fan que avui tinguem aquesta problemàtica, és a dir, l'exclusió social, la desestructuració de certes comunitats, la pobresa, etc.

En aquest moment de la conversa, ja a les acaballes, Pere Pina, gerent de la Casa Almirall, s'afegeix a la conversa i s'asseu a la taula. Amb l'Aura es coneixen. Se saluden, parlen de Metzineres i es posen al dia del barri. Al final, abans d'aixecar-se de nou, ell ens mira i diu:

—En aquesta ciutat passa que invertim molts diners públics a fer recerca, que a vegades s'acaba traduint en mers estudis per telèfon. I fet això, tot seguit, teoritzem, fem teoria a partir de l'estadística. Dediquem molts diners a fer teoria i prou! Doncs una part d'aquests diners hauria d'anar directament a projectes com Metzineres, que amb una sabata i una espadenya són els que realment fan coses i salven vides. Sabeu per què no hi posen més diners? A vegades penso que és com allò de la mili, que si deixen que el soldat treballi gaire, tindran problemes, perquè llavors haurà de començar a treballar el sergent. I el general encara més...

Metzineres. LORENA ROS

Les sis claus de la nova llei de llibertat sexual

Llei Malgrat que la llei ha generat certa polèmica i confusió, juristes especialitzades en fan una valoració positiva i defensen que és un gran pas per als drets de les dones

CLARA ARDÉVOL MALLOL

‘Només sí és sí.’ El lema que s’ha repetit en totes les manifestacions feministes des de la sentència dels violadors de la Manada s’ha començat a traslladar a l’àmbit legal. Dimarts, el consell de ministres espanyol va aprovar l’avançprojepte de l’anomenada llei de llibertat sexual, que posa el focus en el consentiment en aquest tipus de delictes. La reforma del codi penal recollirà que no hi haurà consentiment quan la víctima ‘no hagi manifestat lliurement per actes exteriors concloents i inequívocs, conforme a les circumstàncies concurrents, la seva voluntat expressa de participar en l’acte’. És a dir, en un judici, per a valorar si una situació concreta ha estat una agressió sexual, no caldrà que la víctima hagi dit explícitament que no ho consentia ni hagi oposat resistència física perquè sigui considerada com a tal, sinó que n’hi haurà prou amb el fet provat que no hagi manifestat d’alguna manera la seva voluntat de participar.

Aquesta llei integral és una fita històrica per al moviment feminista i l’aplicació

pràctica del Conveni d’Istambul contra la violència envers les dones, però tot i això, ha despertat una certa polèmica. Per una banda, hi ha hagut desavinences entre ministres espanyols del PSOE i de Podem pel que fa a alguns detalls tècnics i al fet de presentar la llei la setmana del 8 de març i no amb la revisió integral del codi penal. Per una altra banda, encara hi ha força confusió, socialment, sobre les implicacions pràctiques i concretes d’aquesta llei, que vol anar molt més enllà del ‘només sí és sí’ i que també materialitza altres demandes del moviment feminista, com ara la supressió del delictes d’abús sexual, la penalització de l’assetjament de carrer i la consideració de les violències sexuals contra les dones com a violències masclistes.

1. Un canvi de paradigma: de trencar el consentiment a construir-lo

El punt més important d’aquesta nova llei és que estableix un canvi de paradigma pel que fa al consentiment i, per extensió, a la manera d’entendre les relacions sexuals entre homes i dones. Un dels objectius de convertir en llei el ‘només sí és sí’ és el de no repetir judicis en què

Manifestació feminista del 8 de març de 2019. ADIVA KOENIGSBERG

es busca de quines maneres la víctima va dir que no o va resistir-se a l’agressió, cosa amb què sovint es qüestiona sovint la seva conducta i la revictimitza, en un procés que ja és prou dolorós. Aquesta mesura, conjuntament amb altres, pretén que no es repeteixin situacions com la que va viure una víctima de violació a Vitòria a qui la jutgessa va preguntar si havia tancat bé les cames. El focus no es posarà en els senyals de

negació, sinó en els d’haver volgut participar en l’acte. Per tant, deixen d’obviar-se i menystenir-se les situacions de por i paràlisi que porten moltes víctimes a no oposar resistència, a més de les situacions en què la seva voluntat és anul·lada per diverses vies.

Per tant, per a provar la violació, no es buscaran les proves que constatin el no de la víctima, sinó que n’hi haurà prou amb les proves

Les ministres espanyoles Celáa, Montero i Montero, expliquen la nova llei. ACN

que demostrin que no hi va haver un sí. Un consentiment que no ha de ser necessàriament verbal. Com explicava l'advocada Carla Vall en una entrevista a VilaWeb, això implica entendre el consentiment com una cosa que cal construir, no pas destruir: 'Si es pensa que el consentiment s'ha de destruir, és perquè hi ha la idea que el consentiment preexisteix i que, per tant, les dones estem a disposició dels homes fins que diem que no.'

Aquest canvi de paradigma ha comportat certa polèmica i ha obert debats sobre si la nova llei pot fer perillar la presumpció d'innocència. Advocades especialitzades en gènere com Mercè Claramunt i Júlia Humet ho neguen rotundament i destaquen que la llei és un gran pas en la lluita pels drets de les dones. 'Parlem de procediments penals i, per tant, hi haurà moltes garanties per a l'investigat.

Les coses s'han de demostrar. Si es pot demostrar que no hi ha hagut consentiment, serà considerat delictes', explica Claramunt.

'No és que s'hagi de signar un contracte o fer un certificat abans d'una relació sexual', afegeix l'advocada, en referència a algunes de les crítiques que ha rebut la llei. En la mateixa línia, Humet destaca: 'La qüestió és no pressuposar que sempre és sí, tret que et diguin el contrari. Assegurar-te que hi ha un consentiment abans de fer res.'

'Un silenci és un no? De debò vostès van dient 'sí, sí, sí?', ironitzava fa uns mesos la dirigent del PP a Catalunya, Cayetana Álvarez de Toledo, sobre la llei. Unes declaracions que exemplifiquen molt bé les tergiversacions i les males interpretacions que poden fer-se'n. La llei no exigeix un consentiment verbal per considerar que n'hi

ha hagut, sinó que fa referència a totes aquelles maneres amb què es pot expressar que es vol tenir la relació sexual. 'Les relacions humanes tenen molts tipus de llenguatges, no es limita tot al llenguatge escrit o verbal. Quan tens pràctiques sexuals t'has d'assegurar que l'altra persona hi estigui d'acord i hi estigui d'acord tota l'estona. I, anant més enllà del codi penal, que gaudeixi, s'ho passi bé, estigui còmoda...', considera Claramunt.

L'advocada recorda que, a més, el fet de posar el focus en el consentiment és un dels punts clau del Conveni d'Istanbul, el conveni marcat del Consell d'Europa per a aquestes qüestions, que l'estat espanyol va ratificar el 2014: 'No és cap bogeria legislar d'aquesta manera, amb el redactat del Conveni d'Istanbul. A més, parlar de consentiment no és res nou. El codi penal ja

parlava de consentiment, però en sentit negatiu.'

2. Desapareix la diferència entre abús i agressió sexual

'No és abús, és violació' també va ser un lema molt repetit després de la sentència de la Manada. En un primer moment, els violadors de Pamplona van ser condemnats per abús sexual, i no pas per agressió sexual, perquè l'Audiència de Navarra va considerar que, tot i que no hi havia hagut consentiment de la víctima, els violadors no van actuar ni amb violència ni amb intimidació. Malgrat que el Tribunal Suprem espanyol va fer una interpretació diferent dels fets i va acabar condemnant-los per agressió, la primera sentència va servir per a fer visible un problema que va més enllà de les interpretacions dels jutges: la tipificació d'aquests delictes al codi penal.

Manifestació ocntra la sentència de la Manada. ALBERT SALAMÉ

La nova llei vol eliminar la diferència entre abús sexual i agressió sexual i incloure com a agressió tot allò que es considerava abús. Ambdós són considerats actualment delictes que atempten contra la llibertat sexual d'una persona, amb absència de consentiment en tots dos casos, però amb la diferència que l'agressió sexual implica que s'ha accedit sexualment a la víctima amb violència i intimidació, i per tant, té una pena més alta. La supressió del delictes d'abús sexual que inclou la nova legislació implicarà que tot acte sense consentiment serà considerat una agressió, sigui amb una violència o intimidació explícites o no. En aquesta línia, es considerarà violació tota penetració sense consentiment. Això també implica aplicar el Conveni d'Istanbul, que només parla d'agressions i violacions.

Amb aquesta mesura, per tant, canviarien completament sentències com la del cas de la

violació en grup de Manresa, en què l'Audiència de Barcelona va condemnar per abús i no per agressió cinc dels set acusats d'haver violat una menor. La sentència argumentava que, com que la víctima estava inconscient, no hi havia hagut violència ni intimidació, i per tant, no es podia considerar una agressió sexual.

Malgrat els avenços, les expertes alerten que cal veure el redactat definitiu de la llei després dels tràmits parlamentaris i preveuen que caldrà un temps d'adaptació perquè s'interpreti correctament. 'Segur que hi ha conceptes que no queden clars i probablement hi haurà un temps d'inseguretat jurídica fins que veiem ben bé com s'interpreta', explica Humet. De la mateixa manera, sense una formació en perspectiva de gènere dels jutges (que també preveu la llei), hi ha el perill que molts magistrats continuïn interpretant malament què significa 'con-

sentiment', com ja va passar amb un dels jutges del cas de la Manada, que va emetre un vot particular en què deia que la noia no tan sols no s'hi havia resistit, sinó que havia gaudit de la violació.

Claramunt ressalta també que, com acostuma a passar en aquests casos, les dificultats per a provar què va passar seran altes, però el veredict ja no dependrà de conceptes tan ambigus com 'intimidació' ni cabrà la possibilitat d'entendre que pot haver-hi manca de consentiment sense violència, com quedava implícit en el delictes d'abús sexual.

3. Penes similars, nous agreujants

Humet aclareix que la fusió d'ambdós delictes no implica que tota agressió sexual sigui castigada amb les penes previstes actualment per al delictes d'agressió. 'Hi haurà una graduació de penes, amb delictes més greus i menys.'

La llei ha estat criticada, en alguns casos, perquè rebaixa les penes per violació, que ara seran entre quatre anys i deu. Aquesta és la pena actual per a castigar la violació dins el delictes d'abús sexual; i la violació dins el delictes d'agressió sexual és castigada amb penes de sis anys a dotze. Malgrat que, aparentment, pot semblar que s'han rebaixat les penes, les expertes apunten que seran similars a les actuals amb la suma dels agreujants. Si s'hi afegeix un agreujant, la pena serà entre set anys i dotze, i si se n'hi afegeixen dos, entre nou anys i quinze. Els delictes d'agressió sexual sense cap mena de penetració es castigaran amb penes entre un any i quatre de presó.

El subministrament de substàncies serà un dels agreujants que faran elevar les penes per agressió sexual, juntament amb el d'agressió grupal, el tractament degradant, el dany greu o la violència extrema, una víctima especialment vulnerable, una víctima que sigui parella o ex-parella de l'agressor i l'ús d'armes.

'Les penes, en general, són prou elevades i han de ser proporcionals', considera Humet. 'Si gairebé és igual la pena per violar que per violar i matar, incentives conductes encara més greus. A més, en general, no hi havia cap demanda d'apujar les penes.'

4. La violència sexual com a forma de violència masclista

En la mateixa línia que el Conveni d'Istanbul, aquesta llei pretén que la violència sexual es consideri una for-

ma de violència masclista en l'àmbit legal. És per això que proposa que aquests delictes els instrueixin jutjats especialitzats, malgrat que encara no se sap si ho faran els jutjats de violència sobre la dona o se'n crearan de nous.

El fet de considerar la violència sexual un tipus de violència masclista, sense el requisit que sigui per part de la parella o l'ex-parella, implica la creació de serveis similars als que s'ofereixen a les víctimes de violència de gènere. D'aquesta manera, es crearà un telèfon d'assistència anàleg al 016 i una xarxa d'atenció integral a les víctimes, amb centres de crisi oberts vint-i-quatre hores, i centres de recuperació amb assistència jurídica, social i psicològica. No caldrà haver interposat cap denúncia perquè les víctimes puguin accedir a aquests serveis.

Igual com passa amb la violència masclista, també

es vol treballar en la reparació de les víctimes, en la formació i especialització de les forces i cossos de seguretat i jutges i fiscals i en el treball amb els agressors. De fet, si se suspèn la pena de presó, serà obligatori que el condemnat compleixi allunyament i formació.

També com passa amb la violència de gènere, es modificarà la llei d'estrangeria perquè les víctimes de violència sexual no puguin ser deportades mentre es resol el seu cas. Les víctimes també tindran accés a ajuts econòmics i accés prioritari al parc públic d'habitatges.

Com a llei integral, també preveu diverses mesures relacionades amb la prevenció i la sensibilització: introduir l'educació sexual en totes les etapes educatives, impulsar campanyes dirigides als homes, treballar en la prevenció en l'àmbit dels mitjans de comunicació...

5. L'assetjament de carrer, un nou delictes

També es crea el delictes d'assetjament ocasional no reiterat, conegut popularment com a assetjament de carrer. Malgrat que en alguns casos s'ha volgut reduir a un 'delictes per tirar floretes', el seu objectiu és evitar situacions que van des de la incomoditat fins a la por de moltes dones, que ho viuen cada dia a l'espai públic. El delictes farà referència a expressions, comportaments i proposicions sexuals o sexistes que creïn una situació hostil, humiliant o intimidatòria a la via pública, bars, festes privades, concerts, establiments... El delictes exigirà denúncia i comportarà una pena lleu. 'El titular que poden fer els mitjans és que una floreta acabarà essent un delictes, però no és això, sinó que la qüestió és fer front a l'assetjament que pateixen les dones, a vegades fins a la porta de casa

seva, encara que no hi hagi agressió física.'

'No sé si tipificar aquestes conductes és el camí correcte, però a vegades és l'única opció', reflexiona Humet. 'Potser és una cosa més simbòlica, perquè s'entengui aquell acte com a delictes, com una conducta que no està bé. Com que no entenen que no són floretes, sinó conductes que ens incomoden i ens fan sentir insegures, l'única solució que ens deixen és que diguem que és un delictes. Probablement, hi haurà poques condemnes, perquè hi haurà problemes de prova o perquè moltes dones no ho denunciaran, tenint en compte que ens passa cada dia, que ens diguin coses pel carrer, i què implica denunciar.'

Pel que fa a altres tipus d'assetjament, també s'augmentaran les penes per assetjament sexual en l'àmbit laboral i docent i s'especificarà la inhabilitació.

6. Contra la mutilació genital femenina, els matrimonis forçats i el tràfic de dones

La nova llei també considera violència masclista la mutilació genital femenina, els matrimonis forçats i el tràfic de dones amb finalitats d'exploatació sexual, cosa que fins ara no passava. A més, recollirà la transmissió voluntària de malalties de transmissió sexual.

En el cas dels matrimonis forçats, quan hi hagi una sentència condemnatòria per aquest delictes es podrà acordar la nul·litat del matrimoni i regular el règim de filiació i els aliments sense obrir cap procés civil per un matrimoni que és nul. ■

El fet de considerar la violència sexual un tipus de violència masclista, sense el requisit que sigui per part de la parella o l'ex-parella, implica la creació de serveis similars als que s'ofereixen a les víctimes de violència de gènere. EFE

Els vuit indicadors que mostren la desigualtat entre homes i dones

L'Aravot Repassem vuit indicadors de la desigualtat per raons de gènere que persisteixen als Països Catalans

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Avui, Dia Internacional de les Dones, és una bona ocasió per a recordar amb dades que encara no existeix una igualtat efectiva entre homes i dones al país. Ho corroborarem amb vuit indicadors que mostren que cal continuar reivindicant la igualtat.

1. El poder polític

Històricament, les dones han estat invisibilitzades i excloses de la política institucional. El seu pes ha anat augmentat i se n'ha normalitzat la presència, amb mecanismes com les llistes cremallera, que alternen una persona de cada sexe.

Actualment, la participació de les dones en els parlaments fluctua entre el 43% i

el 47%, acostant-se a la paritat, i se situa entre el 46% i el 55% als governs del país. Però les desigualtats encara es mantenen de manera evident en altres aspectes del món polític.

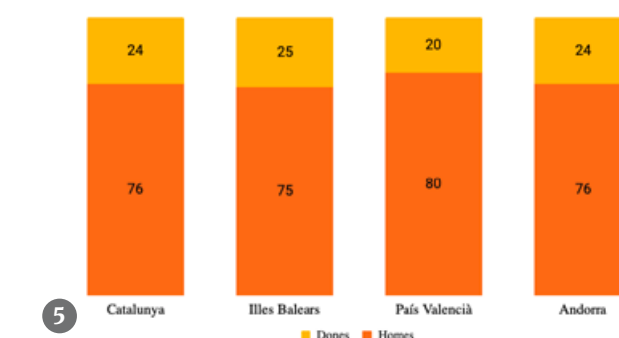
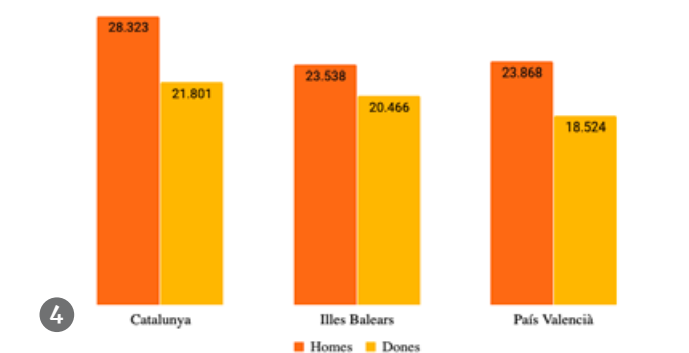
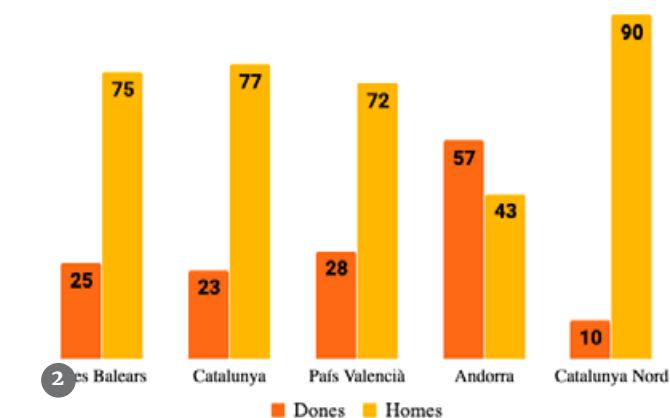
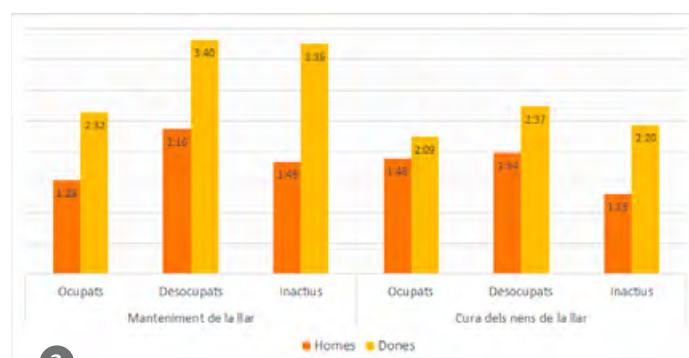
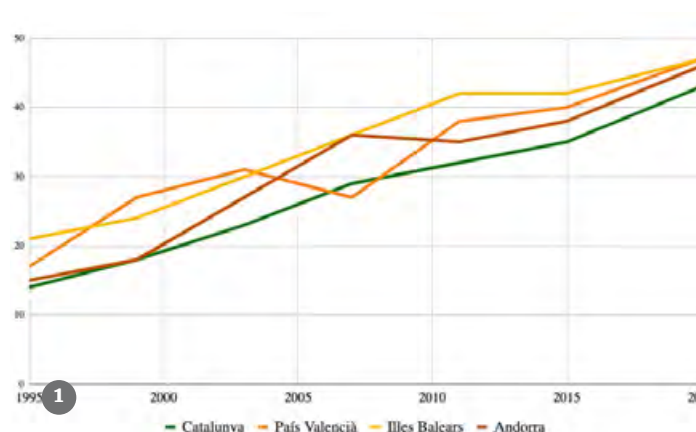
A les batllies dels Països Catalans, només entre un 10% i un 29% són dones, tret del Principat d'Andorra, amb solament set parròquies. La visibilitat de les batllesses és important, perquè governen ciutats com Barcelona, Castelló de la Plana, Andorra la Vella, l'Hospitalet de Llobregat, Girona i Ciutadella, però la igualtat encara és lluny, especialment en aquesta qüestió.

2. Les feines de casa

Una part important de la població encara veu les feines de casa com una activitat essencialment femenina. Les dones dediquen el doble de temps a

Manifestació feminista. ALBERT SALAMÉ

aquesta tasca que no pas els homes.

Les diferències de gènere en el temps que es dedica a la llar són independents de la relació laboral; és a dir, tinguin feina fora de casa o no. Fins i tot, en el cas que més convergeix, les dones treballadores dediquen més temps a la llar que no pas els homes inactius o desocupats.

Aquesta proporció es manté en altres activitats, com la cura dels infants a casa. L'única explicació possible és que són feines assignades socialment a les dones, encara que tinguin menys temps que no pas l'home.

3. L'escletxa salarial

Una de les desigualtats més evidents és la diferència de salari entre homes i dones. Als

Països Catalans, els homes cobren entre 3.000 euros i 6.500 més que no pas les dones, una disparitat que es manté encara que s'ajusti per factors.

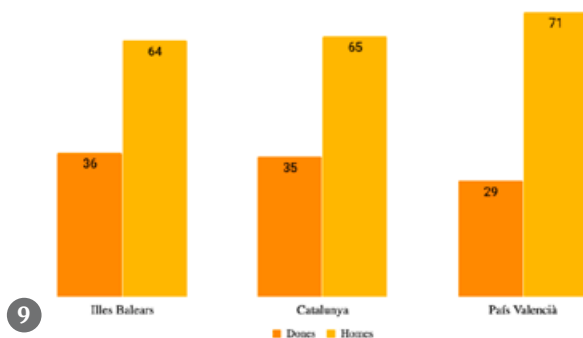
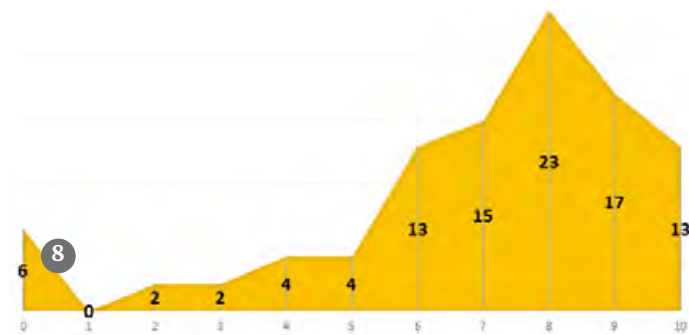
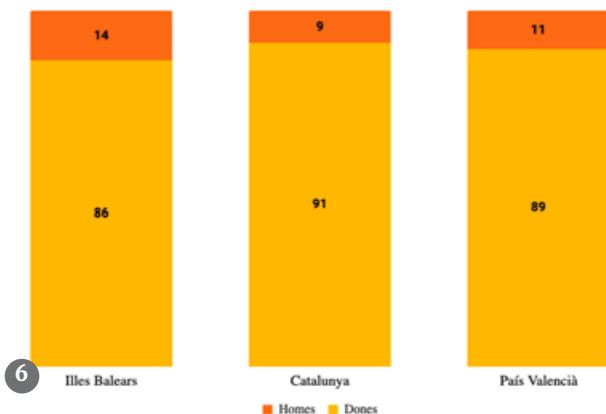
Una hipòtesi podria ser que les dones cobren menys perquè treballen menys hores (tenen més contractes parcials), però quan s'ajusta el càlcul per les hores treballades, la desigualtat es manté.

També es manté la desigualtat de salari en totes les franges d'edat, encara que com més edat, l'escletxa és més gran. Fins i tot, ajustat pel nivell educatiu i el tipus de feines, hi ha diferències. Simplement, les dones cobren menys que els homes.

4. L'esport

L'esport i l'exercici físic s'ha considerat tradicionalment

1. Percentatge de dones a les cambres legislatives. Elaboració pròpia. vw // 2. Percentatge de batllesses. Institut de la Dona i per a la Igualtat d'Oportunitat. Elaboració pròpia per a Catalunya Nord i Andorra. vw // 3. Idescat. Enquesta de l'ús del temps. vw // 4. Dades de l'INE. Enquesta anual d'estructura salarial. vw // 5. Dades de l'Institut de la Dona i el govern d'Andorra. vw

6. Excedències laborals per a tenir cura de fills o familiars. Dades del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social espanyol. vw // 7. Dades del Consell General del Poder Judicial (del quart trimestre del 2018 al tercer del 2019) i Servei d'Atenció a les Víctimes de Violència de Gènere d'Andorra (2019). vw // 8. Escala on 0 és gens de por i 10 és molta por de les dones entre 18 i 24 anys. Dades de l'enquesta del CEO: Òmnibus de la Generalitat de Catalunya. 2018. vw // 9. Dades de l'INE. Nombre de persones afiliades a la Seguretat Social com a directors i gerents per gènere. vw

Una enquesta de la Generalitat de Catalunya conclou que una dona de cada quatre ha patit una agressió masclista de gravetat especial durant la seva vida

una cosa d'homes. I els prejudicis i estereotips encara perduren, si bé les dones hi participen cada vegada més.

Malgrat aquest creixement, només una quarta part dels membres federats són dones. Una diferència que també es trasllada a tots els aspectes de l'esport federat.

Les dones ostenten l'11% de les presidències dels clubs esportius de Catalunya, el 23% de la direcció tècnica i el 33% de les secretaries. La igualtat efectiva entre homes i dones encara és lluny.

5. Les excedències laborals

De la mateixa manera que les dones encara tenen socialment adjudicades una sèrie de tasques, com les de casa i la cura dels infants, independentment de la relació laboral, també són les dones les qui deixen la feina quan s'han de fer càrrec d'un familiar.

De totes les excedències demandades als Països Cata-

lans per a atendre els fills o els familiars, el 90% són de dones (15.077 sol·licituds). Una dada que va lligada al fet que tenen associades aquestes tasques.

A més, aquesta qüestió també va estretament relacionada amb la precarietat de les dones, atès que sense una dedicació completa és difícil ascendir laboralment. Les dones ostenten el 72% dels contractes a temps parcial i només un 41% dels contractes a temps complet. Cal afegir que vora un 20% de les dones que tenen un contracte a temps parcial diuen que ho fan perquè tenen obligacions familiars o perquè s'han d'encarregar de la mainada, de malalts o de persones d'edat avançada. Un percentatge que només és del 2,74% entre els homes.

6. Violència de gènere

Un dels problemes més importants de la societat és la

La presència de dones en alts càrrecs, directors i gerents, encara és molt menor en comparació amb els homes

violència masclista. Una enquesta de la Generalitat de Catalunya conclou que una dona de cada quatre ha patit una agressió masclista de gravetat especial durant la seva vida.

L'any passat, va haver-hi un total de 52.297 denúncies als Països Catalans per violència masclista. El 4% de les dones entre 18 anys i 70 que treballaven van plegar d'alguna feina per evitar una situació d'assetjament sexual.

A l'estat espanyol, més d'una desena part de les dones han tingut una parella que ha provat d'impedir que veiessin un amic o un familiar. Un problema afegit és que aquestes actituds es mantenen independentment de l'edat.

7. La por d'anar sola

En la darrera enquesta Òmnibus de la Generalitat de Catalunya, un 68% de les dones entre 18 anys i 24 ubicava en-

tre el 7 i el 10 el grau de por de caminar sola de nit per por de patir una agressió sexual (en una escala de l'1 al 10). I un 85% el situa entre el 5 i el 10.

Només un 16% del total de dones situa la por a zero, i un 62% entre el 5 i el 10. Això va relacionat estretament amb altres percepcions, com el fet que un 82% de les noies entre 18 anys i 24 considera que sovint es fan comentaris sexuals a bars, discoteques, festes majors i espais d'oci.

Amb una gravetat encara major, un 73% creu que sovint hi ha actituds molestes de caràcter sexual (com ara insistir quan s'ha dit que no, o ser seguida). També hi ha un 53% que creu que sovint hi ha tocaments sexuals sense violència; un 26% percep que sovint es comenten tocaments sexuals amb violència; i un 17%, violacions o intents de violació. La por existeix, i els fets, molt sovint, la corroboren.

8. Els alts càrrecs

En el món laboral, sovint es parla del sostre de vidre, en referència a la barrera invisible que comporten les limitacions amb què es troben les dones per a ascendir professionalment fins als càrrecs de més responsabilitat.

La presència de dones en alts càrrecs, directors i gerents, encara és molt menor en comparació amb els homes.

Els factors són diversos. Com hem vist, hi ha la qüestió de la conciliació familiar i de la llar, on sembla que les dones hagin de triar entre una opció i una altra. Però les estadístiques diuen que van més enllà d'aquests aspectes.

Un sostre que limita les carreres professionals, difícil de traspasar i que els impedeix de continuar avançant. En aquestes qüestions i tantes més, encara falta molt per a assolir una igualtat efectiva entre homes i dones. ■

L'Alba i la Laia, amb en Roc. ADIVA KOENIGSBERG

Dos anys per a registrar-se com a mares del seu fill: una odissea burocràtica que no és un cas aïllat

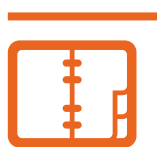
LGTB L'Alba i la Laia han trigat dos anys a ser reconegudes totes dues com a mares d'en Roc · Associacions LGTBI denuncien que la discriminació de les mares lesbianes per l'administració és sistemàtica

CLARA ARDÉVOL MALLOL

Alba Badia i Laia Vives són les mares d'en Roc, però oficialment no han estat reconegudes totes dues fins dos anys després del naixement del nen. Al cap de tot aquest temps d'odissea burocràtica, diversos assessoraments legals i un gran desgast emocional, han aconseguit que la Laia sigui reconeguda legalment com a mare, i no pas únicament l'Alba, com

havia estat fins ara. La raó d'aquesta irregularitat? Una barreja entre la discriminació sistemàtica cap a les mares lesbianes, la singularitat del cas, la manca de protocols i la lentitud de la burocràcia.

L'Alba i la Laia vivien al Regne Unit quan van començar un procés de reproducció assistida per a tenir el seu primer fill. Com es fa sempre en aquests casos, van haver de signar tot de documents que acreditaven que tant l'una com l'altra estaven d'acord a començar el procés

L'Alba i la Laia vivien al Regne Unit quan van començar un procés de reproducció assistida per a tenir el seu primer fill

amb un donant i que totes dues acceptaven de ser reconegudes com a mares. Quan en Roc va néixer, el 2018, com que l'únic requisit per a registrar amb normalitat la criatura era lliurar aquesta documentació, ambdues van constar com a mares al certificat de naixement britànic.

Fins aquí tot normal, però el problema va arribar quan a la Laia li van oferir feina a Catalunya i van haver de tornar, passant els tràmits obligatoris al consolat espanyol per a fer el llibre de

L'Alba i la Laia. ADIVA KOENIGSBERG

família. 'Vam enviar-los tota la documentació i, quan vam veure que al cap d'un mes no responien, ens hi vam posar en contacte nosaltres. Van dir-nos que el nostre cas era el primer de dues dones no casades que volien registrar el seu fill en un consolat espanyol. El primer cas a tots els consolats del món', explica l'Alba. Diu que a partir d'aquest moment van detectar una certa improvisació dels funcionaris, perquè no hi havia cap protocol establert per a aquests casos. 'El problema no va ser només que el consolat no estigués actualitzat, sinó que ni tan sols preveia que pogués haver-hi una família de dues dones. No apareixia a la pàgina web ni hi havia cap protocol establert', afegeix.

Com a solució temporal, al consolat van proposar-los d'inscriure en Roc com si la seva mare fos l'Alba i prou, retirant el cognom de la Laia

i deixant al llibre de família solament l'Alba i en Roc. Elles hi van accedir perquè havien de tornar a Catalunya i no tenien cap més manera de fer-ho, però després es van adonar que el consolat no havia d'haver actuat així: 'Si no tenien protocol previst, s'havien d'haver espavilat a fer-ho, però no inventar-se una identitat nova', considera l'Alba. 'Aquesta solució ha implicat que, durant aquests dos anys que no s'ha reconegut la Laia com a mare, si a mi m'hagués passat res, el responsable d'en Roc hauria estat el meu pare, no pas ella. És una mesura que també hauria pogut presentar problemes quotidians: si la Laia havia d'anar a l'hospital amb en Roc, li haurien pogut demanar perfectament qui era ella, perquè no era registrada com a mare.' A més, això els ha complicat la qüestió dels cognoms: al Regne Unit en Roc portava el cognom de la

Laia en primer lloc, després hi van haver de posar el de l'Alba i ara, després de tot el procés, torna a tenir el de la Laia.

Al consolat van assegurar-los que, una vegada a Catalunya, tot es resoluria amb rapidesa, però no va ser així. La llei espanyola exigeix a les parelles homosexuals que siguin casades si volen registrar un fill després d'un procés de reproducció assistida. Tanmateix, al registre civil de Madrid els van dir que aquesta legislació no els afectava perquè havien fet el procés al Regne Unit, on no hi ha aquesta exigència, i també perquè quan les legislacions de dos països difereixen, preval la que respecta més els drets del menor.

'Tants anys demanant de poder-vos casar i ara que ho podeu fer no ho feu?'

Pensant que aviat s'acabaria el problema, es van adreçar al

registre civil de Molins de Rei, municipi on viuen, per a registrar d'una vegada la criatura, però allà les van enviar al registre de Sant Feliu de Llobregat, on van continuar les dificultats: 'Ens van dir que això s'havia de consultar amb la magistrada. A més, la funcionària va deixar anar aquest comentari: "Tants anys demanant de poder-vos casar i ara que us podeu casar no ho feu?"', denuncia la Laia. Finalment, el cas es va consultar a una magistrada, que al cap d'un mes va concloure que, com que ja havia passat força temps, en Roc no es podia registrar com a fill de totes dues.

Malgrat les dificultats, l'Alba i la Laia van continuar insistint i demanaren ajut al Síndic de Greuges i a la Generalitat. La Generalitat va emetre una queixa al registre civil de Sant Feliu i el Síndic de Greuges va posar-se en contacte amb el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Així i tot, la resposta de la magistrada, que havia de consultar el cas al registre civil de Madrid, ha trigat un any a arribar.

Finalment, la història ha acabat bé, però la incertesa d'aquests dos anys ha dut un desgast emocional per a les dues mares i les ha obligades a cercar solucions paral·leles que no volien prendre. Fa pocs mesos, veient que el problema no s'acabava i aconsellades per una advocada, van començar els tràmits per a casar-se i fer una coadopció: és a dir, els tràmits perquè la Laia adoptés el seu fill. Una solució que hauria estat costosa i que finalment no han necessitat.

Una discriminació sistemàtica

El cas de l'Alba i la Laia té singularitats, però no és pas un cas aïllat. Encara que finalment han aconseguit que es faci justícia, volen fer palesa la seva història perquè no es repeteixi. L'Associació de Famílies LGTBI de Catalunya denuncia que les mares lesbianes són objecte d'una discriminació sistemàtica al registre civil que vulnera els seus drets i els dels seus fills. 'El 2019 hem tingut notícia de deu casos semblants a Catalunya, però és la punta de l'iceberg, perquè no tothom es posa en contacte amb nosaltres', explica la presidenta de l'associació, Katy Pallàs.

Pallàs considera que el primer element discriminatori és la llei. La legislació espanyola no permet a les parelles lesbianes de registrar-se com a mares dels infants després d'una reproducció assistida si no són casades, encara

que l'associació informa que algun registre ha fet la inscripció sense aquest requeriment. 'Aquesta norma ens diu: "Sou diferents i si voleu registrar un infant us heu de casar."' A Catalunya vam lluitar molt i hem aconseguit que això no sigui així', explica Pallàs. Al Principat només els demanen de ser casades en cas que facin el procés de reproducció assistida mitjançant el mètode ROPA, que implica que una mare gestii la criatura i l'altra hi aportï els seus òvuls. Tal com informen des de la Direcció General d'Igualtat de la Generalitat de Catalunya, al Principat s'han fet canvis legislatius, integrats al codi civil, que només requereixen el document que consenteix el procés per part de les dues mares. El problema, expliquen, és que en els registres civils, que depenen del ministeri de Justícia, s'aplica la normativa espanyola, i això sovint duu a

la vulneració dels drets de les parelles homosexuals que no estan casades. Remarquem, però, que les mares lesbianes a Catalunya tenen tot el dret de reclamar que no els cal estar casades.

L'Alba i la Laia, malgrat ser catalanes, no es van poder beneficiar d'aquesta legislació perquè van haver de fer els tràmits amb el consolat espanyol i no havien fet el procés de reproducció assistida a Catalunya.

Altres associacions pels drets LGTBI, com ara Lambda al País Valencià, també denuncien que les usuàries tenen moltes dificultats al registre civil per la falta de concreció d'alguns punts de la normativa i també, asseguren, pel desconeixement dels funcionaris sobre aquesta qüestió. Expliquen, a més, que sovint la norma s'interpreta de maneres diferents i per això es poden trobar molts casos diversos.

La legislació obliga a lliurar el document en què ambdós progenitors accepten el procés de reproducció assistida per tal de registrar-los com a pares dels fills. Això es demana també en els casos de parelles heterosexuales, però Pallàs denuncia que a la pràctica no és així, i que el registre civil sovint és més exigent amb les parelles homosexuals: 'No ens cansarem de dir que és una discriminació a gais i lesbianes, perquè això a les parelles heterosexuales no els ho demanen, tot i haver fet la reproducció assistida en una clínica. La presumpció de paternitat es dona al suposat pare que ve amb la mare. Hi podries anar amb el teu veí i no passaria res.' L'advocat Joaquim Juncosa, de l'Associació de Famílies LGTBI de Catalunya, explica que aquest requeriment serveix, en el cas de les mares lesbianes, per a trencar la presumpció de paternitat. 'Cal evitar que aparegui un pare *a posteriori*', diu.

Pallàs explica que les mares lesbianes es troben amb més problemes arran d'aquesta norma, que obliga a lliurar el document en què ambdós progenitors consenten el procés. 'Si fas una inseminació fora de la reproducció assistida, comprant el semen a internet o amb el d'un conegut, no pots aportar cap document de la clínica i tens problemes per a registrar l'infant. Has de gastar diners tant sí com no, bé amb un advocat que t'ajudi a agilitar els tràmits, bé, fins i tot, amb el procés d'adopció del teu infant. Al final es converteix en una qüestió econòmica, que és la cosa més lamentable.'

En Roc. ADIVA KOENIGSBERG

**Moltes mares
lesbianes tenen, a
més, dificultats amb
la reducció de l'IRPF
que els pertoca**

**L'Alba i la Laia
lamenten, per
exemple, que com a
mares lesbianes no
podran viatjar amb
en Roc al Senegal,
un país que els
agrada molt, perquè
l'homosexualitat
hi és durament
perseguida**

L'associació també denuncia que moltes mares lesbianes tenen, a més, dificultats amb la reducció de l'IRPF que els pertoca: 'És un fet comú anar a Hisenda a sol·licitar la reducció de l'IRPF que et pertoca pel fet de ser mare treballadora. Si les dues mares treballen, només ho pot sol·licitar la que ha gestat. Però això la llei no ho diu, la llei només parla de mare treballadora. Per tant, ho haurien de cobrar totes dues, perquè totes dues són mares i susceptibles d'aïllar-se en el mercat laboral, que és precisament allò contra què vol lluitar aquesta llei. I si en el procés d'aquests tres anys de vida del nadó la que cobrava perd la feina, no ho pot passar a l'altra', explica Pallàs.

'Un altre gran problema són les parelles mixtes, en què l'una és d'aquí i l'altra d'un altre país –afegeix–. Malgrat tenir matrimoni igualitari als altres països, tenen unes regulacions diferents de les nostres i això suscita problemes. Sabem el cas d'una parella d'una grega i una britànica que viuen a

Barcelona i tenen dues nenes. Quan van tenir la primera, no podia tenir passaport espanyol perquè cap de les dues no era espanyola. Però tampoc no podia tenir el grec perquè a Grècia el matrimoni igualitari no és acceptat i per tant només la podien registrar a nom de la mare grega. Tampoc no podia constar a nom de totes dues al Regne Unit perquè la reproducció assistida no s'havia fet allà. Per tant, tampoc no podia tenir la nacionalitat britànica. La nena va ser apàtrida durant més de dos anys, fins que la mare grega no va decidir de donar-li la nacionalitat grega. I aquesta nena a Grècia només té una mare.'

De fet, un dels principals problemes, diu Pallàs, és que 'no hi ha llibertat de moviment' de les famílies LGTBI a la Unió Europea: 'A tot Europa hi ha un acord per a reconèixer els matrimonis en uns altres països, però no és el cas dels matrimonis de persones LGTBI. No ens reconeixen el matrimoni en un altre país. Si la meua dona i jo ens n'haguéssim d'anar

a viure a Itàlia per feina, el nostre matrimoni no hi seria reconegut i el nostre fill perdria drets.'

Un procés llarg i costós

Totes aquestes traves burocràtiques i legals afegeixen dificultats a un procés que ja és prou llarg i costós. Sovint la reproducció assistida és l'única opció viable de moltes parelles de mares lesbianes, arran de les dificultats que presenta una adopció, que, a més, és molt cara. 'L'únic lloc d'Europa on podem adoptar les parelles homosexuals és a Espanya, on hi ha vuit anys d'espera. Tenim algun conveni amb algun país sud-americà, però la resta de països amb els quals hi ha conveni, com ara el Marroc, la Xina o Rússia, són països que tenen homofòbia d'estat', denuncia Pallàs.

A causa de les dificultats de l'adopció, moltes parelles opten per la reproducció assistida, per bé que també és un procés lent, especialment mitjançant la sanitat pública. 'Quan comences el procés a la sanitat pública, potser trigues

dos anys a tenir la primera consulta. Si no et quedes embarassada al primer intent, t'esperes entre tres quatre o cinc mesos cada vegada', diu la Laia, que al Regne Unit va fer el procés amb l'Alba a la sanitat privada i explica que moltes parelles acaben triant aquesta opció.

A totes les dificultats, cal afegir-hi les discriminacions que es troben aquestes parelles. L'Alba i la Laia lamenten, per exemple, que com a mares lesbianes no podran viatjar amb en Roc al Senegal, un país que els agrada molt, perquè l'homosexualitat hi és durament perseguida. Pallàs alerta que a Catalunya, malgrat tots els avenços en matèria LGTBI, encara hi ha molts casos d'homofòbia contra aquestes mares. 'Ens hem trobat casos de dones que han estat despatxades de la feina després de tenir el fill i adonar-se que eren lesbianes', explica. 'Al final les lesbianes ho deixem estar. Malgrat tot, si hi ha dificultats en el procés jo sempre animo a denunciar-les, perquè es pot guanyar.' ■

Nativitat Yarza, al front d'Aragó el 1936. Va ser miliciana de la Columna del Barrio. FUNDACIÓ JOSEP IRLA

Nativitat Yarza, la història contra l'oblit de la primera batllessa del país

ODEI A.-ETXEARTE

Les traces d'una pionera que va ser mestra, miliciana i exiliada

Camina de pressa, amb el caminar de la gent acostuada a travessar llargs trams de camp i de muntanya per mals corriols. A l'horitzó, sobre un petit turó, el poble de Bellprat s'hi aboca blanc i diminut.' Així van descriure el març de 1934 Nativitat Yarza, la primera batllessa dels Països Catalans i de l'estat espanyol escollida per sufragi, en una entrevista a la revista Estampa. Yarza, que s'havia presentat a les

eleccions del gener amb les sigles d'Esquerra Republicana de Catalunya, es va deixar fotografiar al costat d'una nena que llegia. Era la mestra d'aquest poble de l'Anoia i el dia de les eleccions va ser 'el més bonic' de la seva vida. La coneixien per 'doña Nati', i ningú no podia sospitar aleshores que, dos anys més tard, l'agost del 1936, a seixanta-tres anys, es vestiria de miliciana per a defensar la República al front d'Aragó. Yarza va ser una lluitadora

nata, un referent fascinant com tantes altres dones pioneres del país de qui durant massa anys es va esborrar la memòria.

Un dels qui ha treballat més per a recuperar-la, Isidre Surroca, va explicar en un article a la Revista d'Igualada que, quan la constitució espanyola del 1931 va igualar els drets electorals de la dona amb els de l'home, Yarza va combinar la seva feina de mestra amb la de batllessa per promoure el republicanisme. Abans de presentar-se a les municipals amb ERC, milità al Partit Republicà Radical Socialista. 'Du-

rant tres anys va ser mestra a Santa Margarida de Montbui; després, de Vilanova del Camí. Més tard, va regentar una escola a Igualada, una altra a Pontons i, per a recordar l'Aragó, va estar durant una temporada al capdavant de l'escola de Candanos. Però preferia Catalunya, on es va criar, i un matí va arribar a Bellprat', descriuen a l'*Estampa*. Yarza havia nascut el 1872 a Valladolid i, el 1876, segons Surroca, la seva família es va traslladar a Barcelona després de passar per Saragossa. Estudià magisteri, va ser mestra d'aquestes escoles i més.

Nativitat Yarza, en una de les imatges que acompanyava l'entrevista a la revista Estampa. FUNDACIÓ JOSEP IRLA

‘Era molt abans de l’adveniment de la República. Jo sentia aleshores els mateixos desitjos que ara d’intervenir en la vida política i de redimir la dona. Però aquell règim no em permetia portar a terme projectes. Quan la constitució republicana va declarar la dona igual a l’home, aleshores vaig decidir lluitar’, explica Yarza. Aleshores ja feia temps que participava en conferències i mítings, defensant l’escola laica i el republicanisme. A l’entrevista la defineixen com ‘la candidata d’aquella gent humil que, quan surt el

sol, van a inclinar-se sobre un tros d’horta. I de totes les dones’. El centre del seu món a Bellprat era aleshores una caseta de dues plantes: l’escola era als baixos de la casa de la vila.

Havia aconseguit una fita tan important, tan excepcional que, el 12 de febrer de 1934, el president Lluís Companys la va rebre al Palau de la Generalitat. Ho va immortalitzar una emblemàtica fotografia i les notícies a la premsa. L’endemà, la Humanitat en va publicar una breu entrevista. ‘Jo crec que la

dona no ha donat fins ara el rendiment que té destinat en la vida política, per diverses causes, cap d’elles de la seva responsabilitat’, opinava Yarza. ‘Actualment, les dones, a causa de la seva instrucció deficient, no han sabut, encara, emancipar-se, ja que pesen molt damunt d’elles els prejudicis que els ha inculcat el clergat, amb finalitats indubtablement interessades.’ I hi feia un vaticini: ‘Quan la dona catalana s’hagi pogut desfer d’aquest llast i, com a fruit de la seva cultura, opinar lliurement sense els consells

Yarza va combinar la seva feina de mestra amb la de batllessa per promoure el republicanisme

del capellà, portarà a cap la seva obra revolucionària que serà, sens dubte, tant o més avançada que la que han dut a terme fins ara els nostres homes’.

El seu programa per a Bellprat era senzill: ‘Administració republicana, cultura laica i austeritat.’ Quan li van demanar sobre el panorama polític espanyol, respongué: ‘En aquests moments és un xic exposat fer pronòstics, però jo tinc la convicció que amb la unió de tots els republicans d’esquerra la República seguirà endavant en la seva tasca renovadora i justiciera.’ El futur va ser molt diferent. Poc després de ser elegida, l’agost de 1934, Yarza se’n va anar a la Pobla de Claramunt per a ocupar la plaça de mestra, segons Surroca, i després dels Fets d’Octubre no es va moure políticament. Tenint en compte les seves conviccions, no sorprèn que l’estiu del 36 s’allistés amb les forces republicanes, però aviat es va trobar obligada a tornar del front, quan les columnes es van militaritzar. Després va anar a Barcelona, va fer de mestra a prop del carrer Balmes, va participar en l’organització femenina del PSUC i s’exilià a l’estat francès acabada la guerra.

Joan Tauler, Josep Tomàs i Piera, Nativitat Yarza, Lluís Companys i Francesc Riera, en la recepció del president de la Generalitat a Yarza. FUNDACIÓ JOSEP IRLA

Amb l'exili se'n va perdre la pista. Surroca explica que segons el seu germà, Mariano Yarza, la família en va rebre anys més tard una carta. Els deia que volia tornar de l'exili, però quan van anar a cercar-la a l'estació de França, només en van arribar les maletes. No en van tenir més informació fins que l'escriptor i historiador Antoni Dalmau va reconstruir els darrers dies de Yarza, també en un article a la Revista d'Igualada. Si més no d'ençà del 1953, Yarza va viure a Tolosa de Llenguadoc i treballava de planxadora. Va rebre ajuda de l'organització solidària nord-americana Spanish Refugee Aid (SRA), a la qual va escriure per demanar, entre més coses, que li enviessin un parell de sabates. Dalmau en va recuperar la petja gràcies a la documentació del SRA. Yarza vivia pobrament, va rebre ajuts diversos de l'organització per a

Va fer de mestra a prop del carrer Balmes, va participar en l'organització femenina del PSUC i s'exilià a l'estat francès acabada la guerra

tirar endavant com va poder, i va morir el 1960 a l'hospital de La Grave de Tolosa, a vuitanta-set anys.

Surroca i Dalmau van resoldre el misteri de l'equipatge en un exhaustiu opuscle sobre Yarza publicat l'any passat per la Fundació Josep Irla. Expliquen que el gener del 1944 fou autoritzada a travessar la frontera de Portbou i, al mateix temps, se'n va ordenar la detenció. Segurament per això, en assabentar-se que l'arrestarien, no va fer el viatge de retorn i tan sols en van arribar les maletes. La seva història també va ser una història dura d'exili i d'oblit.

El 2007, la fundació Irla va lliurar el material de què disposava sobre Yarza a la revista Sàpiens, que en va fer un article. Després el batlle de Bellprat inaugurà una placa a la façana de la casa de la vila i de l'escola: 'En aquest ajun-

tament la senyora Nativitat Yarza i Planas fou elegida el 14 de gener de 1934 primera alcaldessa de Catalunya i primera de l'estat espanyol.' La Diada de Castelleres del poble en duu el nom, la fundació Irla també va convocar una beca d'estudis feministes amb el seu segell i, recentment, se n'ha fet un documentari dirigit per Òscar López. Així es va anar teixint, a poc a poc, la memòria de Yarza, una lluitadora pionera per la igualtat, un referent a rescatar per les noves generacions.

A l'Estampa, defensava les dones així: 'Com els homes, llauren i caven. Com els homes, arrenquen a la terra la seva crosta de pedres i malesa per a plantar la vinya. Saben viure amb poc i saben estalviar. Sí; són les seves iguals per a la feina, per a les obligacions, per a tot! Per què no ho han de ser en els seus drets?'

Reyes Martí fa esclatar el sostre de vidre dins el món de la pirotècnia

Pionera Semblança de la dona que ha obert camí en un terreny que semblava exclusiu dels homes: la pirotècnia

TXELL PARTAL

‘**S**enyora pirotècnica ja pot començar la *masclètà*.’ Aquesta frase no s’hi havia sentit mai, a la plaça de l’Ajuntament de València. Durant anys, això era un privilegi d’homes i prou. Però el 2001 les coses van començar a canviar. L’ajuntament va encarregar una *masclètà* a la Pirotècnia Martí, encapçalada per Reyes Martí. I ella de seguida va veure clar que havia d’aprofitar l’oportunitat. Podria complir un dels seus somnis. En canvi, el seu pare no les tenia totes: ‘Què dirà la gent?’

La plaça va saltar d’alegria quan va sentir que, per primera vegada, una dona seria l’encarregada de disparar la *masclètà*. Hi va haver una gran ovació. Segurament, la gent no se n’hauria assabentat si no hagués estat perquè Reyes Martí va fer una petició. ‘Em feia il·lusió que em digueren “senyora pirotècnica”, jo de senyor no en tinc res.’ I tal dit tal fet, les falleres majors de València van canviar per primera vegada la frase tradicional de la festa i obriren una nova etapa de la història fallera.

Però Reyes Martí, lluny de conformar-s’hi, no ha cessat de tombar barreres i ha continuat aconseguint grans fites històriques per a les dones del País Valencià. El 2018 es va convertir en la primera dona a protagonitzar la Nit del Foc. També aquell any va ser la primera dona responsable de la pirotècnia dels focs disparats durant la cremà de les Falles de València. La seva última gran conquesta va ser el juny del 2019, quan es convertí en la primera dona a llançar la palmera de les fogueres d’Alacant.

En un sector majoritàriament dirigit per homes, Martí ha aconseguit el reconeixement empresarial i artístic. Però no ha estat sempre fàcil: ha hagut de lluitar per demostrar la seva vàlua en cada tret. Fins i tot, s’ha hagut de sentir dir què hi feia, a la plaça, una dona. Encara ara recorda que un home li va dir que el que havia de fer era anar-se’n a casa a encarregar-se dels fills. Però amb el temps ha aconseguit tapar boques. I confessa: ‘Per sort ara la gent ja ho veu com una cosa normal, però l’any 2001 no era així.’

De ben petita, Reyes Martí ja es va endinsar en el món de la pirotècnia. És la cinquena generació de piro-

Reyes Martí. EFE

És la cinquena generació de pirotècnics de la seva família, perquè el seu rebesavi va fundar l’empresa familiar, fa més de cent cinquanta anys

Reyes Martí. EFE

tècnics de la seva família, perquè el seu rebesavi va fundar l'empresa familiar, fa més de cent cinquanta anys. Tanmateix, fins que ella no s'ha posat al capdavant l'empresa no ha fet un salt qualitatiu i s'ha fet coneguda arreu. Ara, amb el suport del seu fill, l'empresa fa passos fermes cap a la internacionalització.

Quan era petita li agradava molt més ajudar el seu pare a fer carasses que no jugar amb les nines. Si li ho deixaven fer, el cap de setmana se n'anava amb el pare a tirar coets per tots els pobles del voltant. Una tradició que ha mantingut amb els fills. El gran li ha seguit els passos i ja treballa al seu costat, per continuar aquesta nissaga tan estimada al País Valencià, que aquests darrers anys ha aplegat molts reconeixements.

Natural de Borriana, Reyes Martí va deixar l'escola de

molt jove. A tercer de BUP va avisar als seus pares que volia plegar i posar-se a treballar amb ells. Durant molt de temps va ser la mà dreta del pare, que Reyes considera el seu gran mestre. I quan ell es va jubilar va decidir de continuar el negoci i comandar-lo. Actualment, confessa que es dedica més a la part empresarial que no a la productiva, però quan té un moment de saturació sempre entra al taller. És la seva millor solució per a esvair els problemes. 'Allà sóc la dona més feliç del món.'

El 8 de març és un dia molt especial per a Reyes Martí. D'ençà del 2004 és el seu gran dia. El té adjudicat dins el cicle de *masclètes* de les Falles de València. Només ha deixat de tirar-la dues vegades: el 2017 i el 2018, quan va tenir l'orgull de disparar a la setmana gran de les Falles. D'aquesta manera, va permetre que el 8

de març fossin protagonistes unes altres dones pirotècniques.

Enguany no és cap excepció i Reyes Martí tornarà a ser l'encarregada de la *masclèt* d'avui. Un any més demostrarà que els petards també són art. Un castell de foc es pot convertir en una pintura de grans dimensions i una *masclèt*, en una gran sonata. Encara més: es poden arribar a explicar històries. Fa un any, ho va tornar a demostrar a la plaça de l'Ajuntament de València oferint un espectacle amb cada detall ben pensat. El lila va ser el color predominant, en homenatge de totes les dones i homes que lluiten per la igualtat. Però també hi van ser presents els trons i el negre en record de totes aquelles dones que ja no són entre nosaltres per culpa de la violència masclista. Fou el seu homenatge reivindicatiu.

Malgrat reconèixer que és pionera en moltes coses, Reyes Martí sempre ha volgut deixar clar que el seu cas no és pas excepcional i que les dones sempre han estat presents en el món de la pirotècnia. Però passa que durant molts anys es quedaven a la fàbrica produint els coets i no anaven a muntar els espectacles. Sempre s'havia dit que aquesta era la part més dura i que calia deixar-la als homes. Però Reyes Martí ho ha fet miques, tot això. I ha demostrat que aquí també hi ha lloc per a les senyores pirotècniques.

Gràcies a això, Reyes Martí ja no està tan sola en aquest món d'homes. Ja no és l'única. Enguany, María José Lora serà l'encarregada de disparar els tres grans espectacles pirotècnics de les Falles de València. No serà la primera: serà una de les moltes que van obrint camí darrere Reyes Martí. ■

Pioneres de l'escena catalana: Víctor Català [Caterina Albert], Rosa Maria Arquimbau, Carme Montoriol, Cecília A. Màntua, Dolors Monserdà, Maria Lluïsa Algarra, Maria Domènech, Carme Karr, Maria Carratalà, Llucieta Canyà, Felip Palma [Palmira Vents] i Lluïsa Denís. TNC

‘Les Bauhaus de l'escena catalana’: dotze dramaturgues pioneres modernes rescatades de l'oblit

LAURA GÁLLEGO MARFÀ

El TNC programa ‘Epícentre Pioneres’, un cicle dedicat a les veus femenines de la dramaturgia catalana entre el 1876 i el 1938. En parlem amb Mercè Ibarz, autora de l'antologia ‘Pioneres modernes. Dotze autores de l'escena catalana 1876-1938’

Polivalents, transversals, poliglotes, activistes, dramaturgues. La modernitat de les seves vides, que també travessa les seves obres. Són Rosa Maria Arquimbau, Maria Carratalà, Maria Lluïsa Algarra, Llucieta Canyà, Cecília A. Màntua, Carme Montoriol, Lluïsa Denís, Maria Domènech, Carme Karr, Felip Palma [Palmira Vents], Víctor Català [Caterina Albert] i Dolors Monserdà, dramatur-

gues catalanes del tombant del segle XX que van fer obres radicalment modernes i que ara el TNC rescata de l'oblit amb el cicle ‘Epícentre Pioneres’, que comença el 5 de març amb l'estrena de *Solitud*.

‘No em costa gens de veure aquest estol d'autores com les Bauhaus de l'escena catalana, per la modernitat ben calculada que desprenen les seves imatges’, diu Mercè Ibarz, autora de l'antologia *Pioneres modernes. Dotze autores de l'es-*

cena catalana 1876-1938, llibre que acompanya el cicle teatral. Unes Bauhaus de l'escena catalana també, explica, ‘per la invisibilitat que fins ara ha acompanyat les unes i les altres que els seus retrats fotogràfics desafien, igual com desafien l'oblit les seves obres’.

La modernitat, fil que cus les dotze fotografies, es veu a les obres, de les quals Ibarz destaca *Les cartes*, de Víctor Català: ‘Si *La infanticida*, de 1898, em va colpir quan la van publicar la Sal Edicions de les Dones el 1984, a *Les cartes*, que és d'un any després, es pot dir que la Víctor ha fet una passa molt endavant com a autora de teatre. La situació és: un actor (ben conegut del públic, diu el text mateix) surt a escena per anunciar als espectadors

un experiment, que consistirà que una dona humil hi surti després d'ell a explicar la seva vida. L'actriu, diu la Víctor, “ha de renunciar a son art”. Magnífic, quin criteri! I ho escriu quan acaba el segle XIX! Bertold Brecht tenia un any...’

La veu de les dones ha estat silenciada històricament i, com a conseqüència, també culturalment. Per això n'és tan important el rescat, l'arqueologia cultural, que torni a donar veu a les dones creadores que en el seu moment van tenir una producció de gran qualitat. ‘La creació femenina’, escriu Ibarz al pròleg de l'antologia, ‘no és diferent de la masculina, la veritat, està amagada i, en conseqüència, les seves claus de lectura i d'interpretació resulten amb

La recuperació d'aquestes dones com a dramaturgues també qüestiona les idees rebudes de la història

frequència opaques. Dit amb més precisió, la creació femenina reclama deixar de banda la condescendència i reconèixer que sovint no se'n sap gran cosa, dels motius artístics de l'autoria de dona i de les raons i el context que la inspira.'

La recuperació d'aquestes dones com a dramaturgues –i també com a activistes, com a polítiques, com a referents culturals, com a feministes i com a dones plurals– també qüestiona les idees rebudes de la història: 'Si la cultura és en bona mesura allò que està paït i ens conforma al llarg dels segles, la història de les dones ho qüestiona, en tant que la invisibilització femenina sistemàtica que és un dels seus eixos justifica i fins demana no haver d'acceptar les idees rebudes de la història dels homes'.

Les dotze autores es poden dividir en dos eixos: el de la revolta modernista i el de la revolta republicana. Dolors Monserdà, Víctor Català [Caterina Albert], Felip Palma [Palmira Ventós], Carme Karr, Maria Domènech i Lluïsa Denís formen part de la revolta modernista i Carme

El pont que uneix els dos grans eixos d'aquestes pioneres és el periodisme

Montoriol, Cecília A. Màntua, Llucietà Canyà, Maria Lluïsa Algarra, Maria Carratalà i Rosa Maria Arquimbau són les veus de la revolta republicana.

Les obres que conformen l'antologia són *Marie la Roja...*, de Rosa Maria Arquimbau (1938), *Florentina*, de Maria Carratalà (1938), *Judith*, de Rosa Maria Algarra (1936), *L'estudiant de Girona*, de Llucietà Canyà (1936), *Ha passat una oreneta...*, de Cecília A. Màntua (1936), *Una venjança com n'hi ha poques*, de Lluïsa Denís (1931), *Herències*, de Maria Domènech (1925), *Els ídols*, de Carme Karr (1911), *Isolats*, de Felip Palma (1909), *Les cartes*, de Víctor Català (1899) i *Teresa*, de Dolors Monserdà (1876), ordenades de manera cronològicament inversa per dos motius: la raó filològica, començant per un llenguatge més proper a l'actual i avançant; i la raó visual i escènica, començant per una obra que s'ambienta en una presó i acabant en una masia, segons que explica Ibarz.

Modernisme, república i periodisme

El pont que uneix els dos grans eixos d'aquestes pio-

neres és el periodisme i en destaca, sobretot, el paper de la revista *Feminal*, impulsada per Carme Karr. La majoria de les autores més grans van escriure-hi i la línia que van encetar-hi va conduir a l'època republicana d'on puen les més joves.

Aquest vincle, de fet, arriba a posar en qüestió la partició que es fa entre modernisme i noucentisme: 'Aquestes autores i més proven que la fractura no era pas tal i que, a més, la línia que enceten les més grans condueix a l'època republicana també sense fractures insalvables en el món de les cultures de les dones.' Les dones que es volien reivindicar arribaven a l'esfera pública per mitjà del periodisme molt abans que no pas del teatre, i és aquest el lligam que enllaça les dotze pioneres de l'escena moderna: 'El periodisme és el gran fil conductor de la modernitat, de la societat de masses de fa cent anys, també per a aquestes autores.'

El rescat de l'oblit

La majoria de les obres que es publiquen a l'antologia eren inèdites. Se sabia que havien

escrit teatre i que en alguns casos s'havia representat, però les obres no estaven disponibles. Ibarz ha fet una feina d'expurgació d'arxius –com ara el de la investigadora Francesca Bartrina, que n'havia parlat en algun cas– juntament amb el dramaturg i traductor de teatre Albert Arribas.

Però aquest rescat no vol ser una exposició de l'obra com si fos en un museu sinó que vol entrar-hi en diàleg, entendre'n les raons, els temes, els conceptes, i veure'n la modernitat i universalitat.

Pioneres a l'escena

Al TNC, el cicle 'Epicentre Pioneres' és format per les obres: *Solitud*, de Víctor Català (del 5 de març al 5 d'abril); *L'huracà*, de Carme Montoriol (del 12 al 15 de març); *Una venjança com n'hi ha poques*, de Lluïsa Denís; *Es rifa un home!*, de Rosa M. Arquimbau; *Les cartes*, de Víctor Català (el 18 i el 19 de març); *Solitud a Stromboli*. *Somnis, signes i símbols*, de Rosa Delor i Núria Casado Gual (del 2 al 5 d'abril) i *Compositores del Modernisme* (2 d'abril). ■

Palmira Jaquetti. CEDIDA PELS FAMILIARS DE PALMIRA JAQUETTI

La pedagoga i folklorista **Palmira Jaquetti** ix de l'anonimat

PAU BENAVENT

La Generalitat commemora l'obra de l'escriptora, pedagoga i folklorista cabdal per a la cultura amb un any d'activitats

Palmira Jaquetti va ser una dona lluitadora i valenta que va contribuir a la configuració cultural del país i que, encara avui, resta en l'anonimat. És per això que la Direcció General de Cultura Popular de la Generalitat de Catalunya ha impulsat la commemoració del 125è aniversari del seu naixement amb múltiples activitats arreu del territori, sota el comissariat de la cate-

dràtica Carme Oriol, especialitzada en literatura popular catalana i etnopoètica i una de les responsables de l'Arxiu de Folklore, del Departament de Filologia de la Universitat Rovira i Virgili, entre moltes coses més.

Dona cabdal

Palmira Jaquetti va néixer a Barcelona l'any 1895 i va morir als Monjos l'any 1963 en un accident de trànsit. Va ser

catedràtica de francès, traductora, compositora, poeta i la recol·lectora de cançons més prolífica de l'*Obra del Cançonero Popular de Catalunya*. No va tenir una vida fàcil: va tenir un matrimoni frustrat amb el pintor i filòleg d'origen belga Enric d'Aoust, va viure la guerra del 36-39 i va caure malalta.

Malgrat que no n'hi ha cap, de biografia completa sobre Jaquetti, se sap que va fer feina de docent a Barcelona, Calatayud i Reus, que va treballar a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, fundat per Francesca Bonne-

maison, que va traduir Gérard de Nerval, va fer conferències, va publicar opuscles diversos i el poemari *L'estel dins la llar*, escrit l'any 1938. Va guanyar diversos premis, com ara la Flor Natural dels Jocs Florals de San Juan de Costa Rica, el premi Montserrat dels Jocs Florals de Madrid el 1958, i la Viola d'Or dels Jocs Florals de l'Alguer el 1961. Va compondre i publicar cançons per a veu i piano, i en va harmonitzar de populars amb voluntat didàctica.

I, sobretot, va recollir més de 10.000 cançons per desenes de comarques, pobles i

Palmira Jaquetti. CEDIDA PELS FAMILIARS DE PALMIRA JAQUETTI

municipis del nord del país entre els anys 1925 i 1940, en les anomenades missions de recerca, els viatges on recollia melodies amb Maria Carbó, Mercè Porta i Enric d'Aoust, que l'acompanyaven. Palmira Jaquetti va començar a la Seu d'Urgell, però després va passar per Alàs, Sallent de Nargó, Sant Romà d'Abella, Conques, Figuerola d'Orcau, Vilamitjana, Palau de Noguera, Bagergue, Sant Feliu de Guíxols, Verges, Prats de Molló, Andorra la Vella, Mosquera i moltíssims pobles més.

Una tasca ingent que la portava a fer estades curtes en pobles i entorns diferents, i que va documentar en transcripcions musicals, fotografies i les memòries dels viatges, que anaven més enllà de la tasca encomanda i que traspuen una capacitat d'observació i una sensibilitat

literària grans: descriuen la personalitat i reaccions dels informants, l'arquitectura popular, la gastronomia, la natura, els costums, etc. Al remat, ofereixen un testimoni directe de les realitats socials i culturals dels anys vint i trenta del segle XX.

El tret de sortida

L'Ateneu Barcelonès va acollir dilluns la presentació oficial de l'Any Palmira Jaquetti, amb la participació de la consellera de Cultura, Mariàngela Vilallonga, la directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural, Àngels Blasco, el pare Josep Massot, monjo de Montserrat i custodi del fons de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, i la comissària de l'Any Palmira Jaquetti, Carme Oriol. També hi eren presents els tècnics responsables Quim Manyós i

S'hi va parlar de la importància cabdal de la seua figura, de la seua manera d'afrontar la vida i de la necessitat urgent de reivindicar-ne el llegat i la trajectòria

Esther Navarro, i altres membres de la comissió científica, integrada per Salvador Rebés, Joan de la Creu Godoy, Jaume Ayats, Maria dels Àngels Subirats, Maria Josepa Roma, a més de veïns d'alguns pobles per on va passar la folklorista i alguns dels seus familiars.

S'hi va parlar de la importància cabdal de la seua figura, de la seua manera d'afrontar la vida i de la necessitat urgent de reivindicar-ne el llegat i la trajectòria, tot com un pas endavant en el rescat de l'anonimat de tantes i tantes dones que han esdevingut imprescindibles per a la cultura. El pare Josep Massot, com a investigador, divulgador i conservador de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, va glossar la vida i obra de Jaquetti, tot emfatitzant-ne la part més humana, la personalitat i les dificultats

L'Ateneu Barcelonès va acollir dilluns la presentació oficial de l'Any Palmira Jaquetti. DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA POPULAR I ASSOCIACIONISME CULTURAL

que la van acompanyar al llarg dels anys, per fer encara més evident la importància d'un llegat valuossíssim, construït amb valentia i en femení.

El llegat en format dramaturgia

Per cloure l'acte, s'hi va representar la dramaturgia *Palmira*, de l'escriptor, dramaturg, guionista i director de televisió Jordi Lara, que pren com a base la prosa dels dietaris que la folklorista va escriure arran de l'estada a Pardines, al Ripollès, del 12 al 18 de juliol de 1934.

L'obra descobreix i reinterpreta el patrimoni literari i musical. Utilitza gairebé tot el text original de la folklorista des del respecte, amb una escenografia i il·luminació austeres i suggeridores que potencien la interpretació molt gestual que fa la canta-

triu Elisenda Rué durant una hora, en què engrapa l'espectador. El guitarrista Izan Rubio harmonitza en directe algunes cançons i romanços que va recollir Jaquetti dels avis i àvies del poble, com ara 'Muntanyetes', 'Contrabandistes' i 'Goig de les ànimes', i les adequa amb tècnica, recursos sonors i molta sensibilitat a les necessitats de la narració, al ventall de situacions diverses que explica el text i a les melodies que entona Rué.

Plegats, aconsegueixen que l'espectador s'endinse en l'etnografia i l'antropologia, i estableix les sensacions que Jaquetti tenia en tot moment, des de les primeres impressions al tren, anant cap al destí, fins als moments més entranyables i graciosos del treball de camp, a més de les dificultats o facilitats que tenia per a trobar els in-

La dramaturgia de Lara és una de les propostes que es difondran a diversos municipis fins a la clausura de la commemoració

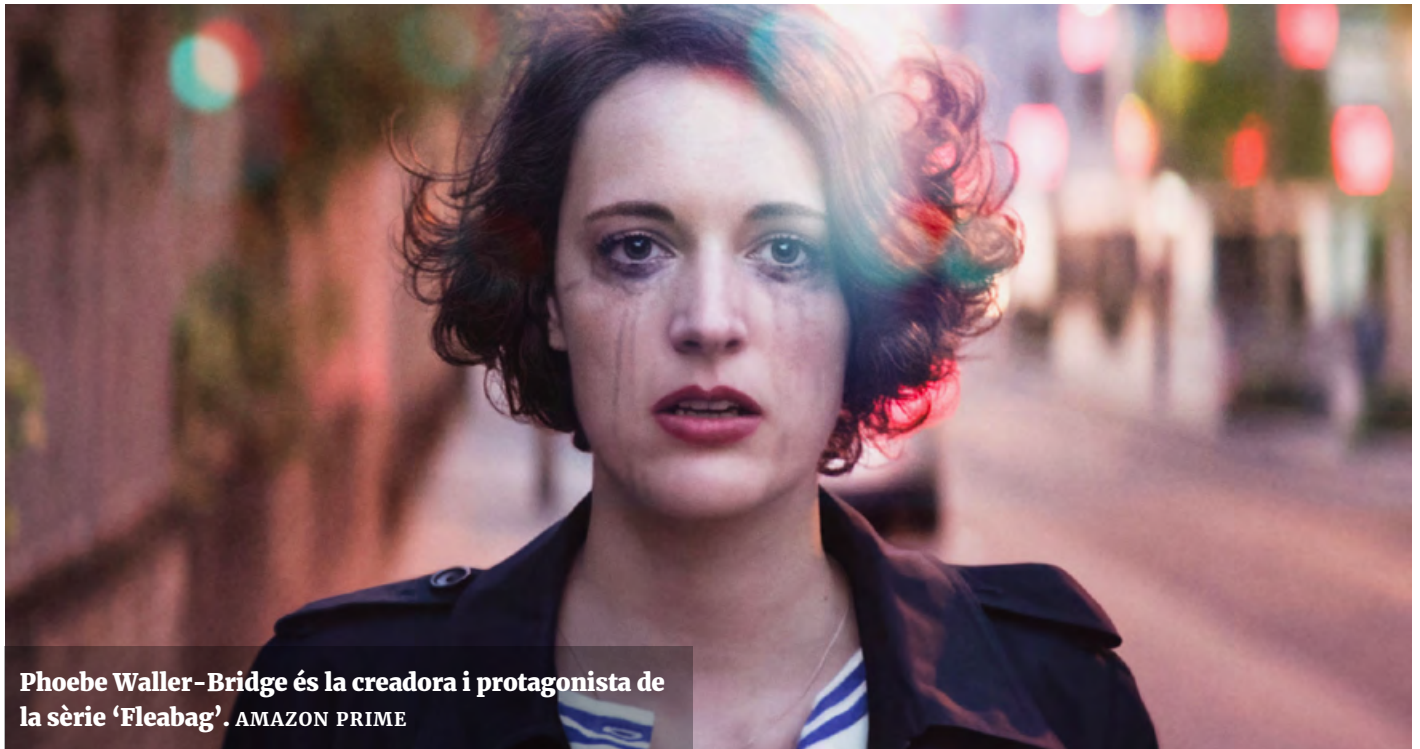
formants adequats i fer-los cantar.

Un any d'activitats

La dramaturgia de Lara és una de les propostes que es difondran a diversos municipis fins a la clausura de la commemoració, prevista el 8 de maig de 2021. De fet, se'n publicarà la biografia oficial, l'obra poètica inèdita i també un dossier especial a la revista Caramella. Hi ha prevista una ruta literària,

es faran concerts amb l'obra musical inèdita, conferències per a mostrar la dimensió polièdrica de Jaquetti, materials didàctics i una exposició itinerant.

A més, moltes entitats dels pobles per on va passar s'han afegit a la commemoració amb actes de tota mena, encara per concretar, però entre els quals es preveuen tallers, la publicació de les cançons recollides al poble i conferències. ■

Phoebe Waller-Bridge és la creadora i protagonista de la sèrie 'Fleabag'. AMAZON PRIME

Quinze sèries feministes per a veure aquest març

Cinema Us oferim una tria diversa de títols feministes: de comèdies a drames, superheroïnes i animació

REDACCIÓ

'No sóc una princesa, sóc una *khaleesi*' és una frase que s'ha vist en samarretes, cartells i mems feministes arreu del món. 'Joc de trons', malgrat no ser una sèrie feminista, ha marcat l'imaginari col·lectiu d'una generació i els seus elements han servit a reivindicacions feministes com la lluita contra l'arquetip de princesa en l'audiovisual. Les sèries s'han convertit en un gran vehicle de missatges innovadors,

activistes i de transformació social, i el feminisme hi ha entrat amb molta força per fer-se seu aquest terreny en tota mena de vessants discursius. Ara que s'acosta el 8 de març és un bon moment per a repassar alguns dels títols més emblemàtics entre les sèries feministes.

Tot seguit us n'oferim una selecció que passa per la comèdia, el drama, el musical, l'animació i molts gèneres més:

'Fleabag'. Amazon Prime. Comèdia dramàtica. 'Tinc la sensació horrible que sóc

una dona pervertida, egoista, apàtica, cínica, depravada, moralment fallida i que ni tan sols es pot anomenar feminista', diu Fleabag al primer episodi. Les desventures d'aquesta londinenca d'uns trenta anys s'han convertit en el retrat d'una generació i ha enganxat milions d'espectadors. 'Fleabag', creada i protagonitzada per Phoebe Waller-Bridge, ha guanyat diversos premis i és molt aclamada per la crítica.

'The Handmaid's Tale'. HBO. Drama distòpic. Basada en la novel·la homònima de Mar-

garet Atwood (traduïda al català per Xavier Pàmies) i protagonitzada per Elisabeth Moss, *The Handmaid's Tale* se situa en un futur pròxim als Estats Units, que ha esdevingut Gilead, un estat teocràtic i autoritari. Allí les dones no poden tenir ni feina ni propietats. La taxa de natalitat ha baixat en picat i les poques dones fèrtils restants són utilitzades com a 'serventes' per a donar fills als governants. Durant l'era Trump, molts col·lectius feministes dels Estats Units s'han disfressat de 'serventes' com a protesta per les polítiques del president.

Elisabeth Moss és la protagonista de 'The Handmaid's Tale'. HBO

'The Marvelous Mrs. Maisel'. Amazon Prime. Comèdia. Quan el marit la deixa per la secretària, Miriam Maisel puja a l'escenari d'un bar de monòlegs. Amb la cambra del bar i mànager Susie Myerson, la senyora de Maisel maldrà per convertir-se en una monologuista en un món d'homes.

'Orange is the New Black'. Netflix. Comèdia. Una dona de classe mitjana acaba a la presó, on descobreix un món aparentment molt diferent del seu. Temes com ara l'amor, el desig, les classes socials, la transsexualitat, la maternitat, l'abús sexual, el lesbianisme i més es tracten en aquesta comèdia, la primera sèrie protagonitzada íntegrament per dones.

'Killing Eve'. HBO. Enjòlit. Adaptada per Phoebe Waller-Bridge, retrata l'obsessió mútua entre una assassina en sèrie i l'agent de l'MI5 que la persegueix. Aquesta sèrie és tot un tomb de gènere en una mena de sèrie habitualment protagonitzada per homes com és l'enjòlit d'espionatge.

'Girls'. HBO. Comèdia. La sèrie de Lena Dunham va ser pionera a l'hora de trencar els estereotips associats a les dones i tractar temes com ara la llibertat sexual o l'avortament.

'Veep'. HBO. Comèdia. La sèrie retrata la carrera de Selina Meyer com a vice-presidenta dels Estats Units i el seu esforç per a deixar un llegat que valgui la pena de recordar.

'Chilling Adventures of Sabrina'. Netflix. Fantasia/Juvenil. Aquesta nova adaptació dels còmics sobre la bruixa adolescent posen el focus en el seu passat fosc i la identitat de bruixa i presenten una Sabrina forta i independent.

'Russian Doll'. Netflix. Comèdia. Una jove és la convidada d'honor d'una festa a Nova York, on mor. Després torna a començar aquest dia en un bucle temporal en què ella, la Nadia, s'anirà coneixent de mica en mica.

'Las chicas del cable'. Netflix. Drama. 1928. Les vides de quatre dones fan un tomb quan comencen a treballar en una empresa telefònica com a operadores. S'hi tracten te-

mes com el lesbianisme, la transsexualitat, la violència masclista o l'emancipació de les dones.

'Les de l'hoquei'. CCMA. Drama/Juvenil. Set joves jugadores d'hoquei i la seva nova entrenadora malden per salvar la secció femenina del seu club, mentre que també intenten trobar el seu lloc, tant dins com fora de l'equip.

'Jessica Jones'. Netflix. Superherois. Jessica Jones és una ex-superheroïna que obre una agència de detecció mentre intenta combatre el seu estrès post-traumàtic. El seu superpoder és la força sobrehumana.

'Tuca & Bertie'. Netflix. Animació. Sèrie ideada per Lisa Hanawalt, la creadora de 'BoJack Horseman'. Retrata l'amistat entre dues joves a la trentena que malden per superar els seus traumes personals, la por del fracàs i les dificultats de la societat en què viuen.

'Unbelievable'. Netflix. Crim real. La mini-sèrie de Netflix és basada en el cas real d'una jove que va denunciar una violació i a qui, per pressions externes, la van acusar de mentir.

'Crazy Ex-Girlfriend'. Netflix. Musical. Paròdia musical de les comèdies romàntiques. Una advocada d'èxit que pateix depressió i atacs d'ansietat decideix d'abandonar la seva suposada vida perfecta a Nova York per seduir un antic amor d'adolescència.

Lletres Ruda Fem. Fest a Barcelona

Música Sorori-Art a Mataró

Cinema Women Make Film a València

VilaWeb { Paper >7-8/3/2020

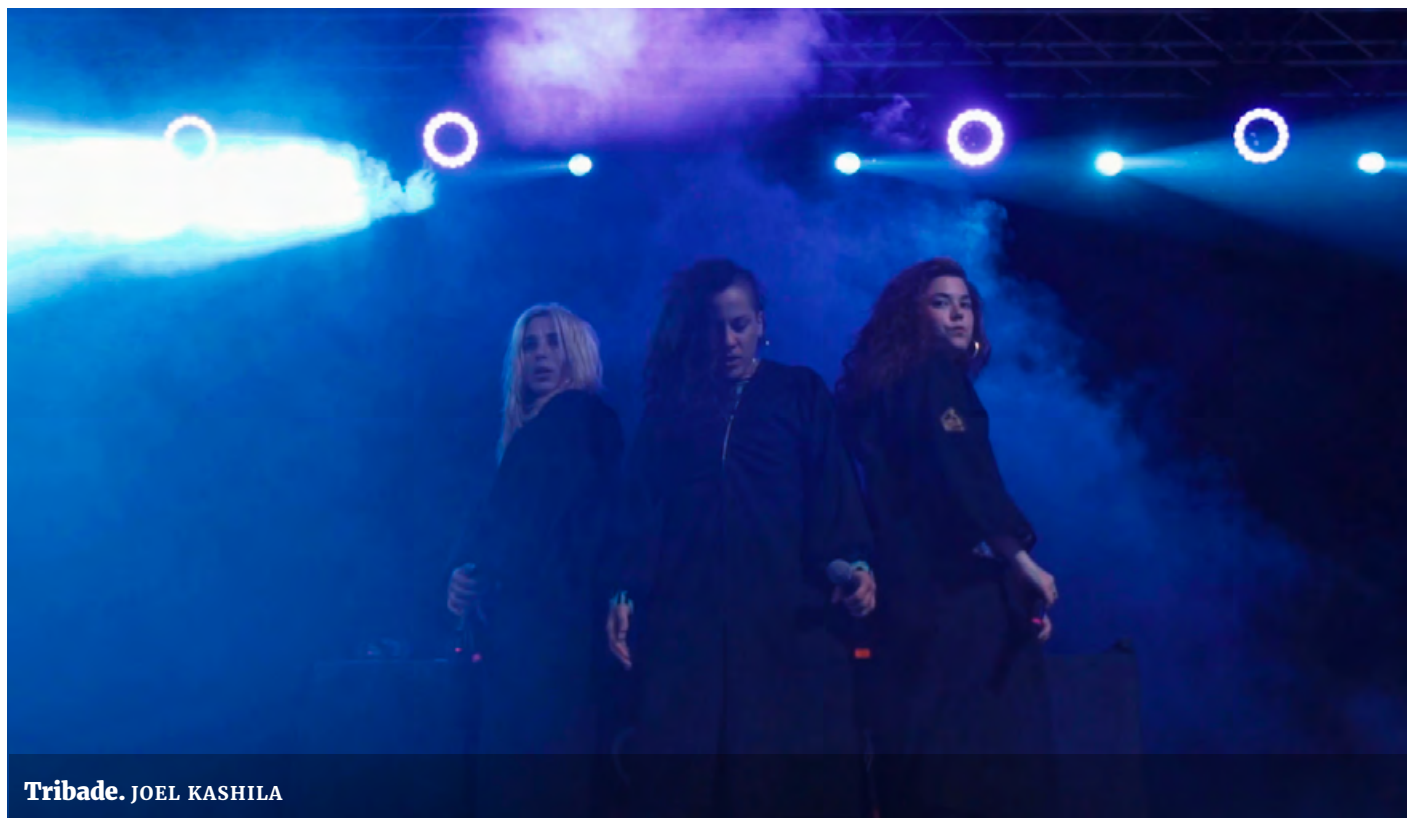
**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

Us oferim propostes per a gaudir del cap de setmana més reivindicatiu

CAP DE SETMANA FEMINISTA

Tribade. JOEL KASHILA

CLARA PEYA I TRIBADE TOCARAN A LA JORNADA SORORI-ART DE MATARÓ

Jornades Durant tot el dissabte hi haurà xerrades, actuacions, exposicions i tallers artístics, amb motiu del 8 de març

REDACCIÓ

Aquesta setmana, ciutats i viles de tot el país organitzen tota mena d'activitats per a preparar la jornada del 8 de març. Mataró s'afegeix a les reivindicacions feministes i aquest dissabte farà, per segon any, la jornada Sorori-Art, organitzada per la Xarxa d'Espais Joves de Mataró. Durant tot el dia es faran xerrades, actuacions musicals, exposicions i tallers artístics.

A les dotze del migdia, la plaça de l'Ajuntament es convertirà en un espai

per a debatre sobre la manera com l'art pot servir d'eina de transformació social. El punt de partida és el documental *Les Resilients*, dirigit i produït per Cristina Madrid, que serà una de les ponents. Clara Peya i les raperes del grup Tribade, que han protagonitzat el documental, juntament amb dues altres bandes femenines, Roba Estesa i The Sey Sisters, també participaran en la xerrada.

Al vespre, hi haurà el concert de Clara Peya, acompanya de Vic Moliner, i de Tribade, que clouran la jornada. El cartell d'enguany l'ha dissenyat la il·lustradora Sit Cantallops.

L'ASSEMBLEA FEMINISTA DE VALÈNCIA ES PROPOSA DE SACSEJAR LA CIUTAT AMB TOT PLE D'ACCIONS

Jornades L'acció central del 8 de març serà l'ocupació de la plaça de la Mare de Déu

REDACCIÓ

Després de les vagues convocades el 2018 i el 2019, que han marcat un abans i un després en el moviment feminista dels Països Catalans, l'Assemblea Feminista de València ha decidit enguany de canviar d'estratègia cap a altres formes de mobilització. Lluny d'institucionalitzar i normalitzar la vaga feminista, i amb l'objectiu de desmarcar-se del 'feminisme burgès i mainstream', l'organització opta per un cap de setmana d'accions a l'espai públic. La intenció és resignificar la data més enllà de la vaga per evitar que es buidi de contingut. Així doncs, opten per impulsar accions i actes en diferents punts de la ciutat, amb la intenció, no d'aturar el món com s'ha fet altres anys, sinó de sacsejar-lo.

És per això que s'han organitzat exposicions, concentracions, manifestacions i activitats. En la jornada de lluita del 8 de març, l'Assemblea Feminista de València organitzarà l'ordit feminista, omplint d'activitats la plaça de la Mare de Déu de València. L'esdeveniment vol anar més enllà del feminisme i lliga la seva lluita amb l'anticapitalista i l'antiracista. Dins la lògica de cercar altres formes de lluita, es veu aquesta iniciativa com una resignificació de l'espai públic en clau feminista.

Divendres a partir de les 22.00 i tot dissabte, hi haurà una gran quantitat d'accions preparades per dinamitzar l'ocupació: espectacles musicals, com concerts de rap, micro obert i la *jam* no mixta a càrrec del grup Fem Jam. També

hi haurà una actuació d'un grup de teatre de l'oprimit, anomenat Nosotras, jocs de taula feministes i, fins i tot, monòlegs activistes. La jornada del 8 de març clourà amb la manifestació convocada a les 18.00 davant l'IES Lluís Vives. El lema de capçalera, format per un bloc no mixt, serà: 'Feminisme per a canviar el món'. Recorrerà els carrers de Xàtiva, Guillem de Castro, el passeig de la Petxina i Blanqueries fins a les Torres de Serrans.

Altres activitats a València pel 8 de març

A la ciutat, també s'hi muntarà una instal·lació de 2.000 peces de llana teixida a les façanes d'edificis històrics i institucions, com el de la Generalitat, la Diputació i la Conselleria d'Igualtat. L'acció l'organitza Filant Vides, un grup

de 650 dones dels divuit municipis que conformen els Serrans.

La intervenció traça una ruta artística per la ciutat, titulada 'Sororitat Serrania', que posa sobre la taula la necessitat de fer visible la feina de la dona rural. Aquesta ruta s'inaugurarà el mateix 8 de març a les 11.00, moment de la convocatòria al pont dels Serrans, sota el lema 'Dones rurals, dones invisibles'.

Dissabte a la vesprada, la sala la Mutant acollirà el festival 'Fem ballar la revolució', una nit de festa, consciència i lluita, on es posarà al centre la necessitat de visibilitzar les dones als escenaris musicals. Per això hi actuaran el grup de ska i reggae Escarlates, la rapera Tesa, i Las Hijas de la Cúmbia. També hi haurà un taller de preparació per al 8 de març on es faran pancartes i màscares reivindicatives.

EL CCCB ORGANITZA UNA JORNADA PER A REIVINDICAR LA FIGURA DE DONES REFERENTS

Debats Cinc dones d'àmbits diferents parlaran de les seves trajectòries professionals i els entrebancs que s'han trobat pel fet de ser dones

REDACCIÓ

El CCCB s'afegeix a les accions reivindicatives del 8 de març amb la jornada de conferències 'WOW' – 'Women of Wonderland' –, que té l'objectiu de mostrar hi ha moltes dones referents en tots els sectors.

Quantes vegades, quan algú demana per un esportista de referència, la resposta és un home? O per què quan pensem en referents del món científic vénen al cap noms masculins? Aquestes són algunes de les reflexions que proposa la jornada.

Les protagonistes seran cinc dones que treballen en àmbits molt diferents i que explicaran com ha estat la seva trajectòria professional i els obstacles que s'han trobat. Començarà a les 8.40 i s'acabarà a les

17.45, just a temps d'anar a la manifestació de Barcelona amb motiu del Dia de la Dona Treballadora. Us presentem breument les cinc dones que intervindran en la jornada:

Yaiza Sanz

És emprenedora i creadora de continguts digitals. Té un canal de YouTube amb més de 380.000 seguidors, en què parla de sexe i de relacions afectives i hi explica experiències personals. També té una botiga eròtica en línia. En la seva conferència explicarà com apoderar-se per canviar les coses que no ens agraden i que ens limiten.

Marta Macho Stadler

És professora de la Universitat del País Basc i doctora en matemàtiques per la Universitat de Lió. Ha rebut diversos premis en reconeixement de la seva tasca de divulgació científica i de les accions per a difondre la contribució de les dones científiques tant

a l'acadèmia com al progrés social. En són exemples el premi Emakunde (2016) i el premi Igualtat de la Universitat d'Alacant (2015).

Maica García Godoy

És jugadora de waterpolo i capitana del Club Natació Sabadell. Té un palmarès molt extens i és tot un referent de l'esport femení. Amb la selecció espanyola ha participat en dos jocs olímpics i s'ha classificat per als d'enguany, a Tòquio. També ha estat campiona i subcampiona del món i dues vegades campiona d'Europa. Amb el seu club acumula medalles de campionats d'Europa, supercopes d'Europa i d'Espanya, copes de la Reina, lligues de divisió d'honor... A més, ha estat escollida millor jugadora de l'estat espanyol disset vegades.

Alejandra Chacón

És sociòloga i especialista en psicologia social. Fa quinze anys que treballa en l'àmbit de l'estratègia publicitària de sectors com ara l'alimentació, la banca i les ONG. Actualment és directora estratègica de l'empresa Havas Mitjana Group. És una de les impulsores del projecte #Over, juntament amb l'empresa c de c i l'Institut de la Dona, que vol eliminar els estereotips de la dona en el món de la publicitat. El 2019 va ser nominada als premis Dones a Seguir, en la categoria de comunicació.

La Prados (Violeta Navas)

És il·lustradora, humorista i creativa. Amb els seus dibuixos de 'humor tronat per a gent intel·ligent' –tal com els defineix en el seu perfil d'Instagram– tracta qüestions d'actualitat relacionats amb els problemes socials, el feminisme, etc .

LA FILMOTECA DE VALÈNCIA RET HOMENATGE AL PAPER DE LES DONES EN EL CINEMA

Cicle Mark Cousins ofereix una 'road movie' amb directores com Alice Guy, Claire Denis i Agnès Varda

REDACCIÓ

Durant aquest mes, la Filmoteca de València s'afegeix a les reivindicacions del 8 de març i presenta el cicle Women Make Film. És un projecte de Mark Cousins, el creador de l'aclamada *The Story of Film: An Odyssey*, en què, amb una mirada molt personal, fa un recorregut pels més de cent anys d'història del cinema. Amb aquesta nova peça, el director proposa un recorregut alternatiu, per mitjà de la lent d'algunes de les millors directoros del món, aquesta vegada totes dones.

El cicle és compost per quaranta capítols breus formats per més de mil fragments de film enregistrats durant

tretze dècades, als cinc continents i en més de catorze hores de cinta. Hi podem trobar peces de dones clau els primers anys de la indústria, com Alice Guy, i altres que han continuat experimentant els límits de la imatge, com Agnès Varda i Claire Denis. Un viatge pels marges de la història amb la companyia de guies com Jane Fonda i Tilda Swinton, entre més actrius. En cada capítol, Cousins analitza alguns aspectes de la creació cinematogràfica, i exposa qüestions com ara la posada en escena, el traveling, el tractament de la infantesa, el cos i la religió.

Women Make Film és un homenatge al paper de les dones en el cinema, un àmbit on l'hegemonia masculina és aclaparadora. La gran majoria dels films

han estat dirigits per homes i gairebé tots els canonitzats com a 'grans mestres del cinema' són homes. Arran d'aquest gran biaix de gènere, causat també pels crítics i historiadors, en gran part homes, les dones han estat invisibilitzades i menystingudes.

Aquest treball és el granet de sorra de Mark Cousins per a revertir aquest biaix. El resultat no és una història cronològica ni una llista dels millors films de la història fetes per dones. Ni tan sols pretén ser exhaustiva (de fet, algunes de les directoros més conegudes s'han omès per donar pas a films ignorats i que són autèntics diamants en brut). És una classe magistral on només les dones són professores, una fàbrica de nous referents per a les futures cineastes.

Fotografia promocional del Ruda Fem. Fest. CARLA STEP

RUDA FEM. FEST: MARÇ DE LLETRES FEMINISTES A LA CARBONERA

Cicle La llibreria del Poble-sec de Barcelona acull vermut, presentacions, xerrades i recitals fins el 31 de març

REDACCIÓ

La llibreria cooperativa la Carbonera, al Poble-sec de Barcelona, fa tres anys que organitza, durant el mes de març, un cicle literari sobre les lletres feministes: presentacions de llibres, taules rodones, recitals, vermut poètics, etc. Enguany, aquest cicle es consolida i pren el nom de Ruda Fem. Fest, que programa activitats del primer de març al 31.

El nom del festival poua en l'imaginari de bruixes i plantes medicinals, de curanderes, sororitat i cicles lunars perquè, segons que expliquen les organitzadores: 'És el que ens ha portat fins aquí

i volem fer un homenatge al nostre llegat.' El cicle comptarà amb autores i editors que parlaran de qüestions com ara la literatura, les violències, el plaer i el consentiment, la maternitat i el dret al propi cos, entre més. El Ruda Fem. Fest va començar diumenge passat amb un vermut literari amb Carlota Gurt i Alba F. Pous, que van parlar dels seus llibres *Cavalcarem tota la nit* i *Les vides blaves*, respectivament.

La setmana del 8 de març va començar el dimecres 4 amb una trobada amb el programa 'Les dones i els dies', de Catalunya Ràdio. La periodista Montse Virgili va presentar una xerrada amb Blanca Llum Vidal, Eugènia Broggi, Laura Fernández, Jenn Díaz i Mercè

Ibarz. A més, també hi va haver un concert de Núria Graham. Divendres, dia 6, Júlia Bacardit, Mireia Calafell, Laia Malo, Maria Sevilla i Anna Gual fan un recital poètic i dissabte, dia 7, al migdia, es farà un vermut feminista amb Cristina Fallarás i Sonia Vivas, que parlaran de violència masclista i dels llibres *Vivas nos queremos* i *Ahora contamos nosotras*.

Completaran la programació del mes de març les xerrades, presentacions i actuacions de Patrícia Escalona, Paula Bonet, Desirée Bela, Roba Estesa, Sonia Alins, Bel Olid, Zinteta, Patrícia Luján, Dones en vers, Mireia Boya, Maria Climent, Mireia Sallarès, Júlia Bertran, Gemma Ruiz i moltes més.

I FIRA DE LES DONES

Plaça del Convent

9.30 h Inauguració de la Fira

10 h Actuació de dansa i música «D'Ona»
Manuel del Conservatori de Música i Dansa de Manacor. A càrrec de Júlia Soler.

10 h Taller creatiu per a infants «Despleguem les ales»
a 13 h A càrrec d'Enmigulart

10.30 h Contacontes «La princesa rebel» i «Artur i Clementina»
A càrrec de Margalida Amengual

11.30 h Serrada i pràctica de Yoga, meditació i alimentació per a la dona
A càrrec d'Antònia Roman (Shanta Yoga) i Marta Obrador (Sabors Nutrició)

16.30 h Taller d'estimulació sensorial lliure per a infants «La cumbra de Frida Kahlo»
A càrrec de Calidoscopi

16.30 h Contacontes «La Dèmonia Apollònia»
A càrrec de Maria Antònia Veny

16.45 h Contacontes «La caputxeta forçada»
A càrrec de la Fundació Tres

17.30 h Serrada i pràctica de Yoga, meditació i alimentació per a la dona
A càrrec d'Antònia Roman (Shanta Yoga) i Marta Obrador (Sabors Nutrició)

Claustre de Sant Vicenç Ferrer

10 h Exposició col·lectiva de dones artistes i artesanes

a 19 h Exposició: «Prostitució nua i crua»
A càrrec de Metges del Món

11 h Actuació de piano: «Pinzellada de raj i blues»
A càrrec de Maria Bel Binimelis

Cartell promocional de la Fira de Dones. AM

MANACOR COMMEMORA EL 8 DE MARÇ AMB UNA FIRA DE DONES

Fires Artesanes, artistes, entitats socials i molt més ompliran el claustre de sant Vicenç Ferrer de parades de tots colors

REDACCIÓ

Dissabte, 7 de març, el claustre de Sant Vicenç Ferrer de Manacor s'omplirà de parades amb projectes molt diversos, però amb un element en comú: tots són impulsats per dones. La regidoria d'Igualtat organitza per primer any la Fira de Dones, l'activitat central de Manacor per a commemorar del 8 de març.

De les 9.30 a les 19.00, podem trobar una fira formada per tres grans sectors: un de dedicat a la dona i l'artesanía, un altre sobre la relació de les dones amb

la gastronomia, i un darrer dedicat a les entitats socials amb projectes per a la igualtat.

A més, durant tot el dia es faran activitats complementàries, com ara rondalles per als infants, tallers de dansa i ioga i un vermut al migdia amb el grup Río Ciclo. El duo Jo Jet i Maria Ribot clourà la jornada amb un concert a la Institució Alcover.

L'objectiu de la fira és fomentar el potencial femení del municipi, tot creant un espai on les dones artistes i emprenedores de Manacor i de tot Mallorca siguin visibilitzades i facin xarxa entre elles i els seus projectes.

Fotograma del film 'Onward'. ACN

EL NOU FILM D'ANIMACIÓ DE DISNEY PIXAR, 'ONWARD', ARRIBA AL CINEMA EN CATALÀ

Dan Scanlon és el director del nou film d'animació produït per Pixar i Disney, *Onward*, que tindrà versió doblada en català als cinemes. El film mostra un món amb elfs, fades, trols i unicorns que ha perdut la màgia. Les altres estrenes destacades de la setmana són *La candidata perfecta*, de Haifaa Al Mansour; *La camarista*, de Lila Avilés, i *Skin* de Guy Nattiv.

Onward

Direcció: Dan Scanlon. Intèrprets: Julia Louis-Dreyfus; Octavia Spencer; Ali Wong; Tom Holland; Chris Pratt; Mel Rodriguez. Gènere: Animació.

Dos germans elfs adolescents, Ian i Barley Lightfoot, comencen una aventura per a descobrir si encara existeix la màgia al món. En català.

Skin

Direcció: Guy Nattiv. Intèrprets: Danielle Macdonald; Louisa Krause; Zoe Margaret Colletti; Jamie Bell; Daniel Henshall; Bill Camp. Gènere: Drama.

En Byron és un jove desemparat que ha estat criat per supremacistes blancs i porta la pell coberta de tatuatges amb símbols de l'extrema dreta. Tot canvia quan coneix un activista negre i s'enamora de la Julie. La força de tots dos l'ajuda a abandonar el cercle d'odi i violència.

La ola verde (que sea ley)

Direcció: Juan Solanas. Gènere: Documentari.

L'any 2018 a l'Argentina es va debatre un projecte de llei a favor de l'avortament que va dividir el país. El film narra la lluita de les dones per legalitzar l'avortament després de la victòria a la cambra de diputats i abans de la votació al senat.

The Perfect Candidate

La candidata perfecta

Direcció: Haifaa Al Mansour. Intèrprets: Mila Alzahrani; Dae Al Hilali; Nourah Al Awad; Shafi Alharthy; Tareq Al Khaldi. Gènere: Drama.

La protagonista, de l'Aràbia Saudita, no pot viatjar perquè els papers del seu tutor no estan en regla. A partir d'aquí, comença una campanya reivindicativa per a lluitar contra les normes masclistes imposades al seu país.

Nancy Campbell: 'L'idioma de la natura és en procés de desaparició'

La UPF investirà Angela Davis com a doctora honoris causa

Núria Pradas: 'Ensenyem a no comprar llibres perquè no cal'

8 de març: totes les manifestacions feministes als Països Catalans

Vaga feminista: tota la informació sobre el 8 de març